

ARHITECTURA GRAFICA DESIGN

720034 Aleea Ion Vodă Viteazu nr3, bloc B3, scara A, apt.1 Suceava
nr.inmatriculare J33/1070/1994 cod fiscal R05910783
tel. 0230 217172; fax 0230 214138 ; e-mail office@agd.ro
RO64 RNCB 0234 0370 0894 0001 - BCR Suceava
RO53 TREZ 5915 069X XX00 1701 - Trezoreria Suceava

EN ISO 9001
Certificate No.540-052/001

Proiect **Servicii de prospectare stiintifica si arheologica pentru proiectul
„REABILITARE CURTEA DOMNEASCA DIN MUNICIPIUL SUCEAVA”**

Contract nr. **44972/2022**
Proiect nr. **470 / 2022**

Beneficiar **MUNICIPIUL SUCEAVA**

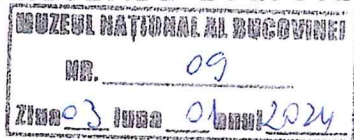
Proiectant STUDII **sc ARHITECTURA GRAFICA DESIGN SRL SUCEAVA**

Proiectant specialitate
Raport de diagnostic arheologic **MUZEUL NATIONAL AL BUCOVINEI**

1. EFECTUARE DE SONDAJE ARHEOLOGICE SI DEZVELIRI DE FUNDATIE

MINISTERUL CULTURII

Serv. Arheologie
[Signature]

Către:

Muzeul Național al Bucovinei

Strada Ștefan cel Mare 33, Suceava 720063

Spre știință:

Direcția Județeană pentru Cultură Suceava

Prin prezenta, vă informăm că Raportul de diagnostic pentru „Curtea Domnească” de la Suceava (ruine), jud. Suceava, instituția organizatoare: MN Bucovinei, transmis prin adresa MN Bucovinei Nr. 7957/21.11.2023, înregistrat la Direcția Patrimoniu Cultural sub nr. 7812/11.12.2023, a fost analizat în ședința Comisiei Naționale de Arheologie din 14-15.12.2023.

Comisia Națională de Arheologie, conform procesului-verbal întocmit, a aprobat raportul mai sus menționat.

Prezenta adresă nu constituie un aviz sau certificat de descărcare de sarcină arheologică, ci reprezintă constatarea faptului că s-a realizat consultarea Comisiei Naționale de Arheologie, în conformitate cu legislația în vigoare.

Cu stimă,

Ștefan-Emilian GAMUREAC
Director Direcția Patrimoniu Cultural

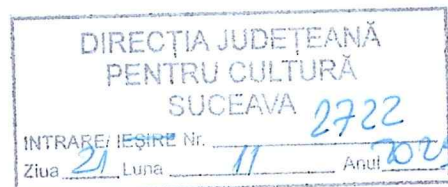

Direcția Patrimoniu Cultural
Nr. 7812/20.12.2023

CONSILIUL JUDEȚEAN SUCEAVA
MUZEUL NAȚIONAL AL BUCOVINEI

Str. Ștefan cel Mare, nr. 33, Suceava, 720003, România
Telefon: 40-230-216439, Fax: 40-230-522979,
e-mail: contact@muzeulbucovinei.ro, www.muzeulbucovinei.ro

Către Direcția Județeană pentru Cultură Suceava
Domnului Director Executiv Antoniu-Alexandru Flandorfer

Prin prezenta adresă vă înaintăm Raportul de diagnostic arheologic desfășurat în anul 2023 la Curtea Domnească de la Suceava.

Cu stimă,
Dr. Constantin-Emil Ursu
Director General

Am primit un exemplar,
21.11.2023

**Muzeul Național al Bucovinei
Suceava**

**Raport de diagnostic arheologic
Curtea Domnească de la Suceava (ruine), jud. Suceava**

Colectiv:

Dr. Monica Dejan, arheolog expert, responsabil
Ștefan Dejan, arheolog specialist, membru în colectiv
Beatrice Manole, arheolog debutant, membru în colectiv

**Suceava
2023**

Fișă tehnică de diagnostic arheologic

1. Numele sitului

Curtea Domnească de la Suceava (ruine), jud. Suceava

2. Cod RAN

146272.03, Cod LMI SV-I-m-A-05391

3. Localizare administrativă

În municipiul Suceava, jud. Suceava, în zona centrală mărginit de străzile Petru Rareș (N), Ana Ipătescu (E), Nicolae Bălcescu (S), Ștefan cel Mare (V)

4. Cauza cercetării

Prezentul Proiect este elaborat la solicitarea SC AGD SRL înaintată Muzeului Național al Bucovinei Suceava pentru realizarea unui diagnostic arheologic la Curtea Domnească de la Suceava, conform adresei 5562/15.10.21 a Institutului Național al Patrimoniului, ca urmare a respingerii Proiectului de reabilitare, faza DALI, depus de Primăria Municipiului Suceava. Prin adresa menționată se solicită, printre altele, un diagnostic arheologic cu dezveliri de fundații, pentru a se preciza configurația actuală în teren a monumentului.

5. Investitor

SC AGD SRL Suceava

6. Data începerii cercetării

2 octombrie 2023

7. Nr. contract

6487/14.09.2023

8. Valoare contract

13.104,46 lei

9. Data încheierii cercetării

23 octombrie 2023

10. Responsabil

Monica Dejan, Muzeul Național al Bucovinei Suceava

11. Colectiv

Ștefan Dejan, Muzeul Național al Bucovinei Suceava

Beatrice Manole, Muzeul Național al Bucovinei Suceava

12. Descriere tehnică

Prin diagnosticul arheologic s-au realizat 11 casete, din care șase pentru stabilirea stadiului de conservare a fundațiilor păstrate ale palatului domnesc astăzi ruinat, iar cinci în zona de nord/est pentru a se stabili dacă mai există potențial de cercetare arheologică. Această cercetare va fi continuată prin cercetarea arheologică preventivă.

13. Suprafața afectată de proiect

39,75 mp

14. Suprafața cercetată

39,75 mp

15.Rezultate

Prin diagnosticul arheologic s-au realizat 11 casete, din care șase casete cu dimensiunile 1,5x1,5 m, în zona ruinelor și cinci cu dimensiunile 2x2m în zona de nord est, pentru a se determina eventualul potențial arheologic al cercetărilor viitoare. Casetele realizate au permis constatări restrânse, având în vedere că zona a fost cercetată extensiv în ultimii 70 de ani, dar prezenta cercetare oferă date actuale cu privire la starea de conservare a zidurilor păstrate, dar și a fundațiilor palatului domnesc, ultima cercetare aici realizându-se în anul 2007.

16.Data întocmirii fișei tehnice

24.10.2023

17. Semnătura arheologului responsabil

Raport de diagnostic arheologic

Curtea Domnească de la Suceava (ruine), jud. Suceava

1. Rezumat (non-tehnic)

Diagnosticul arheologic a fost solicitat în vederea elaborării Proiectului *Reabilitare Curtea Domnească din municipiul Suceava*, faza DALI. Ca urmare a respingerii de către CNMI a proiectului propus de Primăria Municipiului Suceava, s-a formulat o adresă de către INP, transmisă Primăriei Municipiului Suceava și, ulterior, de către Primărie, Muzeului Național al Bucovinei din Suceava. Instituția noastră și-a exprimat disponibilitatea de colaborare și de realizarea a diagnosticului arheologic, iar ulterior a cercetării arheologice preventive, în momentul în care proiectul va fi aprobat.

Prezentul raport este elaborat la solicitarea SC AGD SRL înaintată Muzeului Național al Bucovinei Suceava pentru realizarea unui diagnostic arheologic la Curtea Domnească de la Suceava, conform adresei 5562/15.10.21 a Institutului Național al Patrimoniului, ca urmare a respingerii Proiectului de reabilitare, faza DALI, depus de Primăria Municipiului Suceava. Prin adresa menționată se solicită, printre altele, un diagnostic arheologic cu dezveliri de fundații, pentru a se preciza configurația actuală în teren a monumentului.

Diagnosticul arheologic a avut în vedere obținerea de informații primare cu privire la starea de conservare a monumentului, a existenței unor intervenții anterioare și a unor eventuale informații arheologice și istorice noi. Din cele 13 casete propuse inițial au fost realizate 11, după cum urmează: cinci cu dimensiunile 2x2 m și șase cu dimensiunile 1,5x1,5 m. În momentul în care am stabilit cele 13 casete, în teren suprafața nu era curățată, fiind acoperită de vegetație înaltă, astfel două casete C 12 și C 13 nu au mai putut fi realizate, după cum vom detalia mai jos.

Echipa de arheologi de la Muzeul Național al Bucovinei Suceava care a realizat cercetarea este următoarea:

Dr. Monica Dejan, arheolog expert, responsabil

Ștefan Dejan, arheolog specialist, membru în colectiv

Beatrice Manole, arheolog debutant, membru în colectiv

2. Introducere

2.1 Circumstanțele evaluării de teren

Prezentul raport este elaborat la solicitarea SC AGD SRL înaintată Muzeului Național al Bucovinei Suceava pentru realizarea unui diagnostic arheologic la Curtea Domnească de la Suceava, conform adresei 5562/15.10.21 a Institutului Național al Patrimoniului, ca urmare a respingerii Proiectului de reabilitare, faza DALI, depus de Primăria Municipiului Suceava. Prin adresa menționată se solicită, printre altele, un diagnostic arheologic cu dezveliri de fundații, pentru a se preciza configurația actuală în teren a monumentului. Ruinele curții domnești sunt înscrise în LMI, categoria A, cod SV-I-m-A-05391.

2.2 Date privind situația urbanistică și arheologică

Curtea Domnească de la Suceava se găsește în centrul orașului, cu acces direct la drumul național 29A, într-o zonă foarte aglomerată, dar în care se găsesc o serie de monumente medievale

cu care face un frumos ansamblu, chiar dacă întreaga zonă este străjuită de blocuri contemporane: peste drum se găsește Biserica Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, construită de Vasile Lupu, în anul 1643, pe locul unei biserici mai vechi, și care a avut rol de paraclis al curții, de unde și numele dat de localnici, Biserica Domnițelor sau a Coconilor. La nord-vest, se găsește Biserica Sfântul Dumitru, construită de Petru Rareș, între anii 1534-1535, și ea pe locul unei biserici mai vechi. În același loc se găsesc urmele a numai puțin de trei biserici anterioare, dintre care una datând de la sfârșitul secolului XIV. Lângă biserică se găsește turnul de veghe ridicat de Alexandru Lăpușneanu, care a suferit modificări ulterioare. În partea de nord-est, se găsește Biserica Sfântul Gheorghe, prima mitropolie a Moldovei, construită de Petru Mușat și reconstruită de Ștefan cel Mare. Astăzi, monumentul este o construcție care datează din a doua jumătate a secolului XVII, refăcută major la sfârșitul secolului XIX, refacere care a salvat-o de la prăbușire. Destul de aproape de curtea domnească se mai găsesc Biserica Înălțarea Domnului, ridicată de Doamna Elena, soția lui Petru Rareș, în anul 1551, pe locul unei biserici anterioare și Sfânta Cruce de rit armean. Din curtea domnească se poate observa spre est Cetatea de Scaun.

Zona centrală a Sucevei, fotografie aeriană (1999), se pot observa ruinele curții domnești

Deși a beneficiat de un interes deosebit din partea arheologilor, fiind inițiate săpături începând cu anul 1951, care s-au desfășurat cu intermitențe până în anul 2006, situația întregului ansamblu (includem aici și biserica Domnițelor, dar și biserica Sf. Dumitru cu turnul lui Lăpușneanu) continuă să fie incertă, în condițiile existenței unei presiuni edilitare, începută în perioada comunistă și continuată, mai puțin intens, după 1990. În mod evident, curtea domnească nu însemna în evul mediu, doar cele câteva ziduri pe care le cunoaștem astăzi datorită cercetărilor arheologice, ci un ansamblu de dimensiuni mult mai mari împrejmuit cu un zid de incintă și străjuit de turnuri, dintre care două au fost descoperite arheologic.

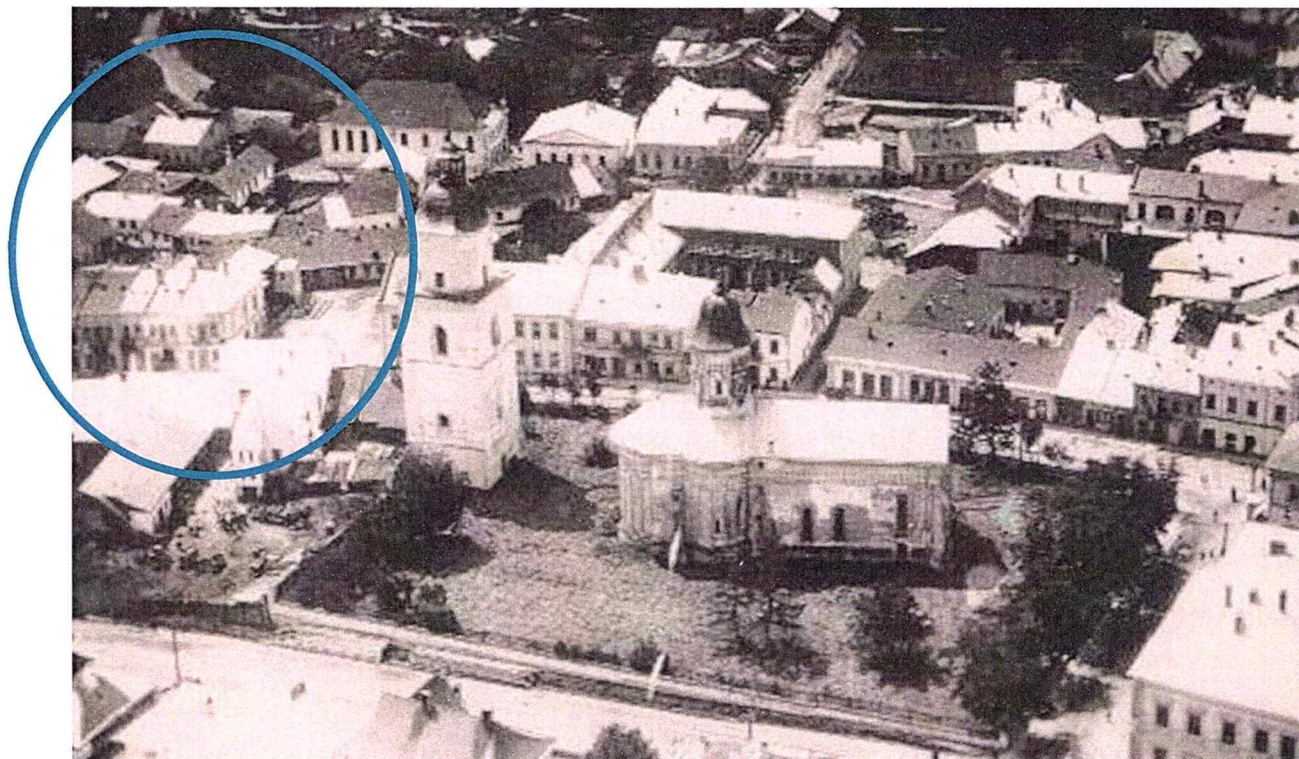
Informațiile despre palatul domnesc de la Suceava sunt vagi în izvoarele istorice, cu o primă atestare în anul 1395 și cu alte câteva mențiuni de-a lungul timpului până în anul 1700, când un sol polonez îl găsește părăsit și în parte ruinat. Cercetările arheologice și publicarea lor, chiar dacă în parte, au oferit date esențiale despre dezvoltarea ansamblului, existența mai multor perioade de refacere, a mai multor pavaje, a unor trasee de ziduri, a unor construcții de lemn, considerate aparținând nucleului inițial, dar și a unor obiecte și monede care au permis datarea celor de mai sus.

Situată în centrul orașului, spațiu care a rămas și astăzi cel mai intens populat, curtea a suferit agresiuni majore, începând cu sfârșitul secolului XVII, când Suceava își pierde complet importanța istorică de care beneficiase în calitate de principală reședință domnească, între sfârșitul secolului XIV și a doua jumătate a secolului XVI (cu o scurtă revenire ulterioară în timpul lui Vasile Lupu). Populația locală începe să folosească pietrele din construcțiile ruinate și să-și ridice propriile locuințe. Documente de pe parcursul secolului XVIII arată că existau prăvălii de la care Biserica Sfântul Dumitru percepea chirii. Cadastrul austriac de la 1856 atestă deja pe teritoriul curții a numeroase case, iar o stradă traversa întreaga zonă. Situația rămâne neschimbată și în cadastrul din anul 1912, neexistând o preocupare pentru cele câteva ziduri care au fost conservate ca pereți ai unor case ridicate pe parcursul secolului XIX. De altfel, orice intervenție la fostul palat domnesc ar fi fost imposibilă în acel moment, pentru că presupunea demolarea caselor respective. Existența curții era cunoscută și este marcată de către Carl Romstorfer în lucrarea sa dedicată *Cetății Sucevei*, dar în care face considerații și despre alte monumente din oraș, pe care le cunoștea foarte bine. Ulterior și în perioada interbelică sunt menționate informații despre monument, uneori fiind confundat cu cetatea.

Zona Curții Domnești cu Bisericele Sfântul Dumitru și Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul conform cadastrului austriac din anul 1856

Deja, de la sfârșitul secolului avem și primele imagini cu zona centrală a orașului, cele mai vechi luate de pe zidurile cetății, de unde se observau turnul lui Lăpușneanu, Biserica Sf. Dumitru și, în fața lor, numeroase case și, în plan apropiat, Biserica Sfântul Gheorghe-Mirăuți.

**Fotografie aeriană interbelică-am marcat spațiul Curții Domnești ,
în fața Biserica Sfântul Dumitru cu turnul lui Lăpușneanu**

După cel de-al doilea război mondial și după instaurarea regimului comunist, Nicolai Grămadă, directorul muzeului local, face numeroase intervenții la autoritățile centrale pentru ca cele câteva ruine din centrul orașului să fie declarate monument istoric și casele care le acopereau să fie dărâmate. Noua politică de sistematizare urbană prin care casele destul de insalubre trebuiau înlocuite cu blocuri a dus la demolarea treptată a locuințelor și inițierea de cercetări arheologice. Multe dintre aceste cercetări, în special cele din anii 50-60 ai secolului trecut s-au făcut în zone astăzi inaccesibile, pentru că se găsesc deja sub drumul principal sau sub blocurile deja ridicate.

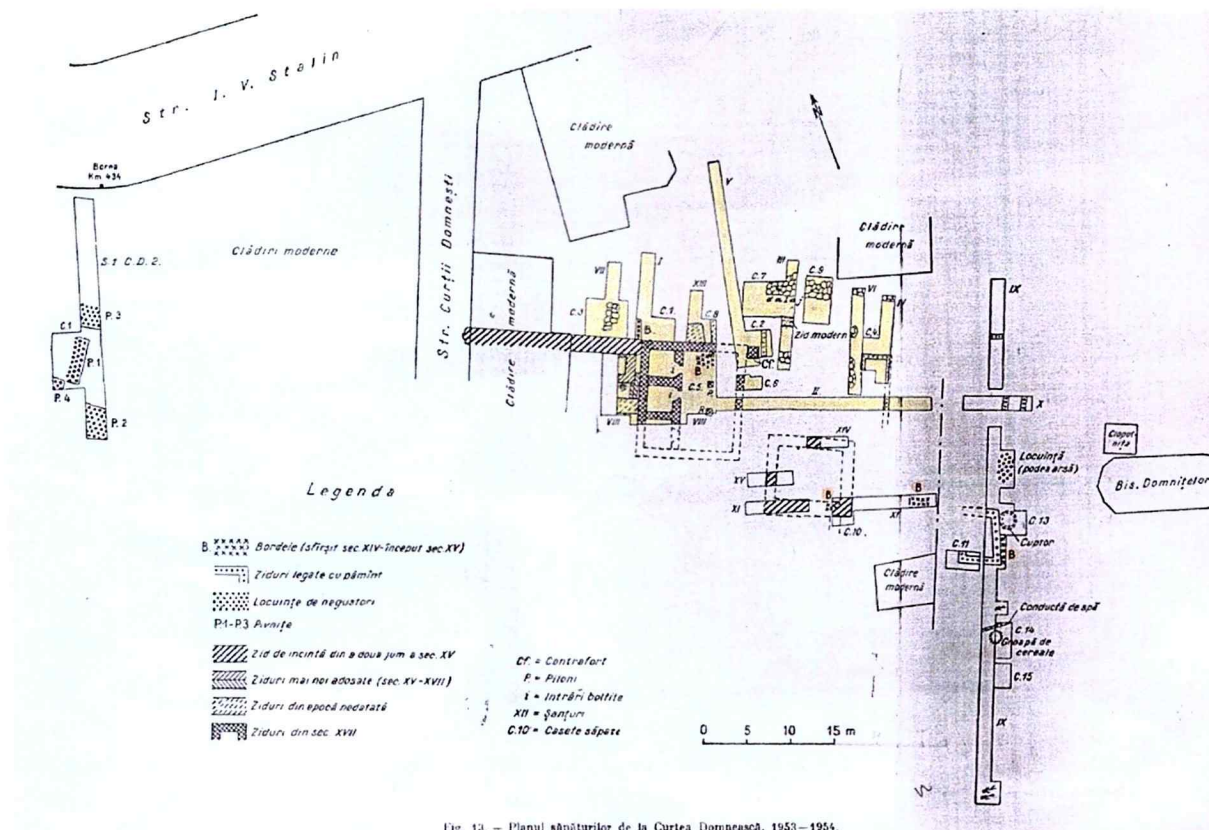
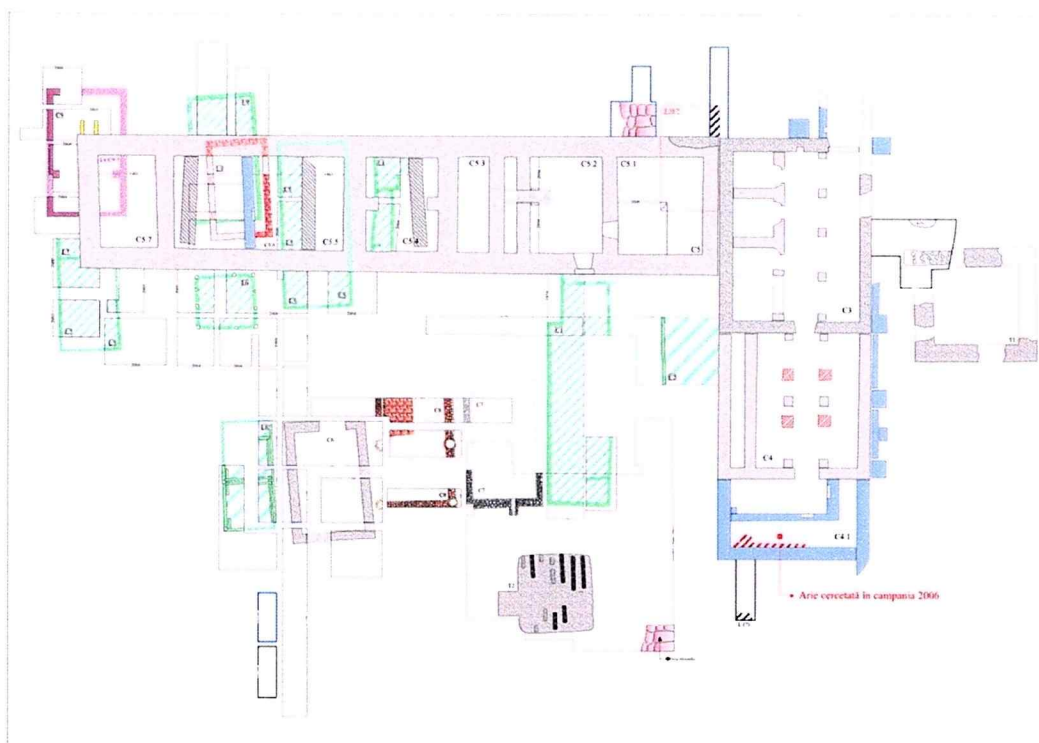

Fig. 13. — Planul săpăturilor de la Curtea Domnească, 1953—1954.

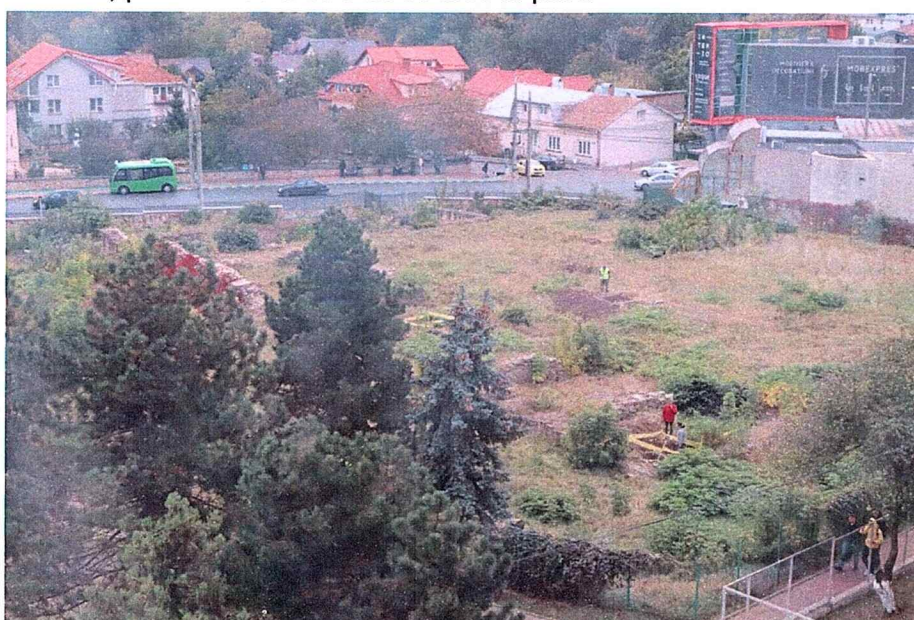
Primele planuri ale cercetărilor arheologice publicate (1953-1954) , SCIVA 1955

Ulterior, cercetările au fost extinse, astăzi se cunosc date esențiale, atât cât pot fi ele obținute prin cercetările arheologice, despre construcțiile existente, despre diversele etape de dezvoltare și despre domnitorii care au contribuit la transformarea curții de-a lungul timpului, deși în mod evident, după cum o arată numeroasele monede descoperite aici, toți domnitorii care au locuit aici au contribuit la îmbunătățirea spațiului. Conform rezultatelor descoperirilor arheologice, un prim nucleu al curții datează din timpul domniei lui Petru Musat, când se ridică două construcții de lemn, dintre care una de mari dimensiuni. Aceste construcții sunt distruse prin ardere, resturile lor fiind nivelate și deasupra sunt ridicate primele construcții de piatră în jurul cărora exista un pavaj realizat din dale de piatră de mari dimensiuni care a fost surprins în mai multe locuri, acolo unde construcțiile medievale, dar și moderne ulterioare, nu l-au distrus. De altfel, la curtea domnească a fost documentată o succesiune de cel puțin trei pavaje sub care s-au găsit conducte de aducțiune a apei care era adusă de la fântâna domnească de la Șipot, amintită și de Carl Romstorfer. Fragmente de cahle datate în timpul lui Alexandru cel Bun au fost descoperite, dar dotarea cu instalații corespunzătoare de încălzit îi aparține lui Ștefan cel Mare. În timpul său, spațiul destinat palatului domnesc se mărește corespunzător, locuințele existente anterior sunt dezafectate pentru a face loc unor noi încăperi. Foarte posibil și în secolul XVI se produc transformări, mai ales în timpul lui Petru Rareș care ridică Biserica Sfântul Dumitru în imediata apropiere. Vasile Lupu va realiza o ultimă refacere a curții domnești, dar evenimentele tragice de la sfârșitul domniei sale au afectat în mod sigur și palatul proaspăt renovat, decorat cu plăcuțe decorative de Iznik și sobe noi.

**Planul cercetărilor arheologice până în anul 2006 cu traseul zidurilor și al locuințelor descoperite
(desen Florin Hău)**

După încetarea cercetărilor arheologice, un ultim sondaj de mici dimensiuni se va realiza în anul 2007, ruinele curții domnești au fost neglijate total, în fiecare an crescând o vegetație abundentă care a afectat și mai mult zidurile și fundațiile fragile. Deși este un monument de categorie A, înscris în LMI, acesta nu beneficiază de atenția proprietarului, primăria Municipiului Suceava. Ruinele nu sunt curățate așa cum se întâmplă periodic cu spațiul parcului situat la nordul ruinelor. În plus, se poate observa că în timpul scurs între fotografia aeriană din anul 1999, de mai sus, și fotografia din anul 2023 (realizată din turnul Lăpușneanu), și în zona parcului au crescut copaci astăzi înalți. În plus, spațiul dedicat inițial organizării de șantier, cu gardul care înconjură curtea a fost restrâns, pentru a se crea o nouă alee în parc.

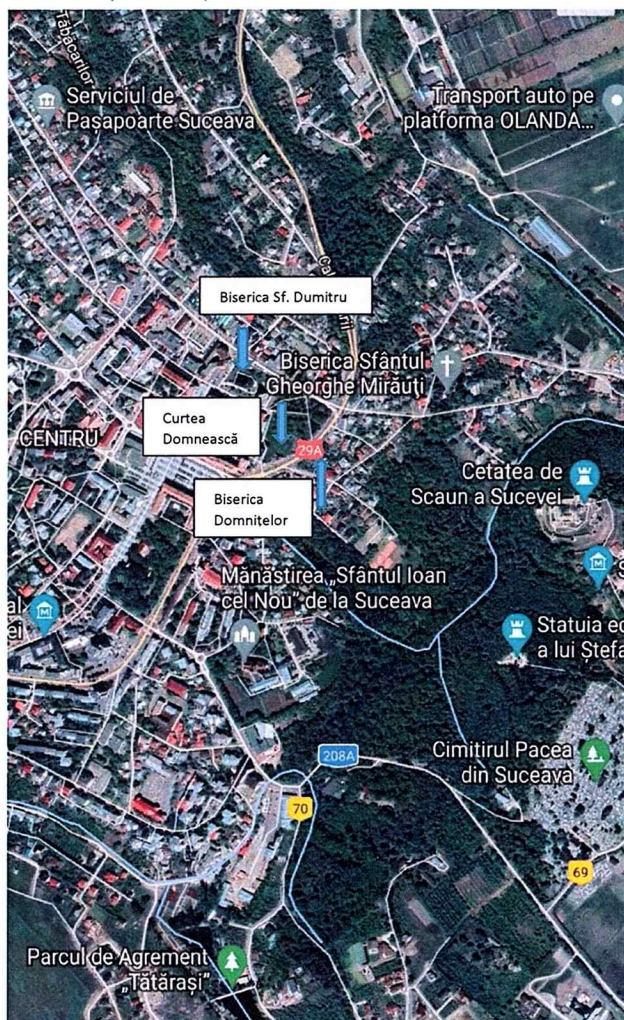

Aspectul curții domnești în anul 2023 (fotografie realizată din turnul Lăpușneanu)

2.3 Descrierea zonei

Curtea Domnească de la Suceava se găsește în centrul municipiului Suceava, fiind despărțită de Biserica Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul (a Domnițelor sau a Coconilor), fostul paraclis al curții ridicat în timpul domniei lui Vasile Lupu, pe locul unei biserici mai vechi, de drumul național 29A, care traversează orașul de la nord la sud.

Orașul Suceava este municipiu reședință de județ, situat în nord estul României, la o distanță de 447 km de București. Orașul este traversat de râul Suceava, care se varsă în râul Siret.

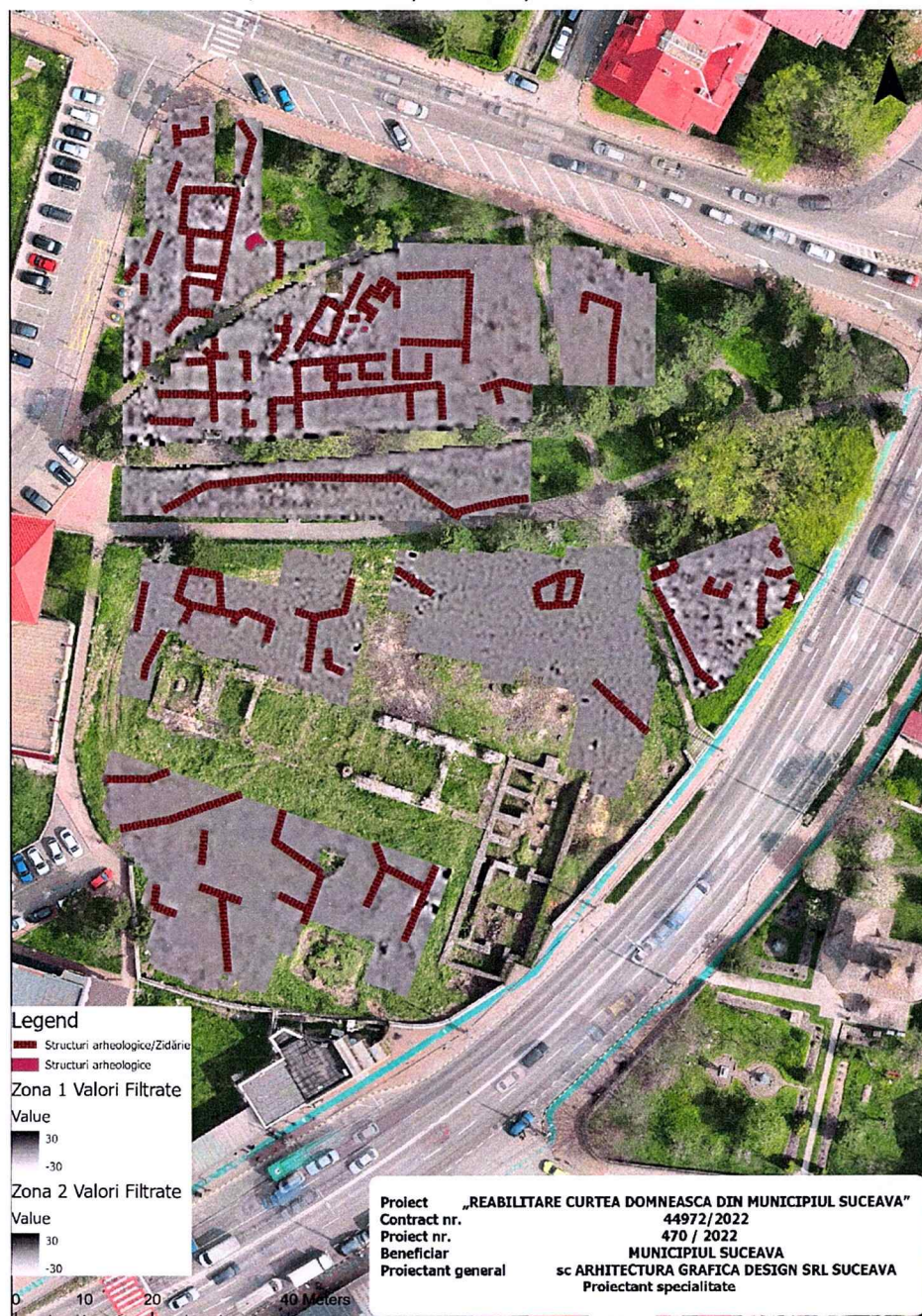
Curtea Domnească și monumentele din imediata ei apropiere (hartă Topotools)

Din punct de vedere geologic, Suceava se găsește în unitatea structurală Platforma Moldovenească care face corp comun cu Platforma Est-Europeană, fiind marginea estică a acesteia. Platforma Moldovenească se suprapune din punct de vedere geo-morfologic peste Podișul Moldovenesc. În zona supusă studiului, roca de bază este reprezentată de rocile volhiniene, cu o grosime de peste 1000 m și care sunt constituite de o succesiune de marne cenușii, gresii micacee cenușii-verzui, uneori cu structură încrucișată, nisipuri și pietrișuri. Aceste formațiuni sunt acoperite de depozite cuaternare alcătuite din depozite deluviale de pantă și aluviunile pâraielor din zonă.

Din punct de vedere geomorfologic, orașul Suceava se află în Podișul Sucevei, parte a Podișului Moldovenesc, în bazinul inferior al râului Suceava, care a modelat relieful zonei. Solurile

sunt predominat de silvo-stepă. Până în a doua jumătate a secolului XIX, partea nordică a Moldovei era acoperită de păduri întinse, de brad în zona muntoasă și de foioase, în zona de podiș.

Climatul este temperat continental, cu precipitații abundente, sub formă de ploaie sau ninsoare, predominant începând cu luna octombrie și până în luna mai. Există și perioade cu climă mai secetoasă, dar aceste sunt rare, cu o tendință de creștere în ultimii ani.

Structuri arheologice identificate în cadrul scanării geomagnetice
(realizate în cadrul Arheoinvest, dr. Andrei Asăndulesei, Univ. Al. I. Cuza, Iași)

3. Obiective

Diagnosticul arheologic propus să se desfășoare la Curtea Domnească de la Suceava a avut ca scop să sublinieze potențialul arheologic al zonei, pentru ca în etapa ulterioară, care precede proiectul de restaurare și punere în valoare, să se realizeze o cercetare arheologică preventivă, în toate spațiile afectate de lucrări. De asemenea, conform adresei INP menționate (și anexată la finalul acestui raport) se solicită analize biologice și studii de parament, precum și date privind

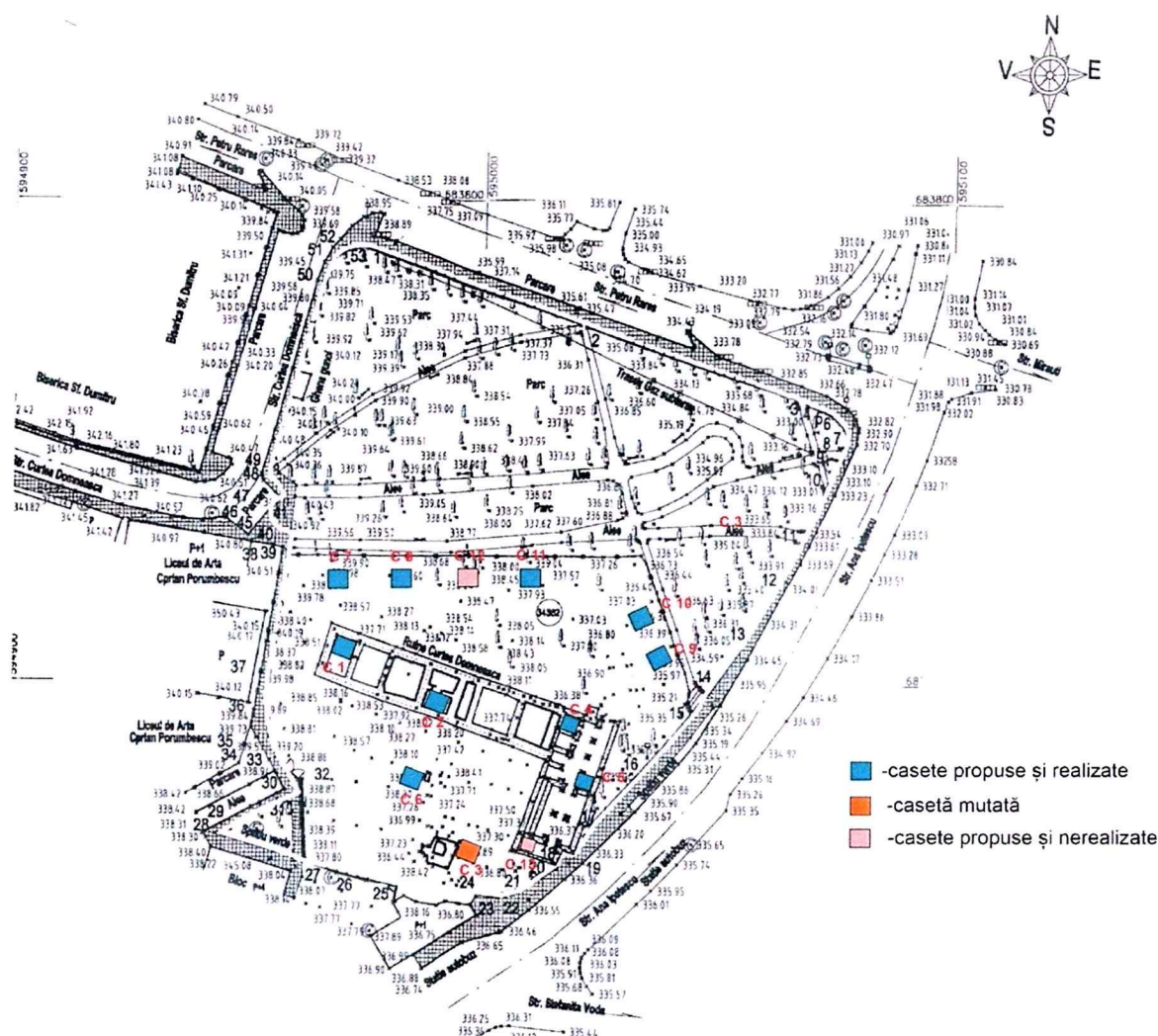
starea actuală de conservare a monumentului cu dezveliri de fundații, pentru care sunt necesare casete.

Deși sunt cunoscute date extinse din punct de vedere arheologic, care au stat la baza publicării mai multor articole și cărți, atât privind situația stratigrafică, cât și obiectele descoperite cu această ocazie, se poate considera că există zone limitate în care să nu existe intervenții moderne și contemporane care pot fi valorificate arheologic.

Precizăm că întregul perimetru afectat de proiect este de 11.429 mp, dar am hotărât să realizăm sondaje limitate strict de zona împrejmuită cu gard. La nord, proiectul de punere în valoare așa cum a fost el gândit în acest moment are intervenții minime și acestea vor fi realizate în cadrul cercetării arheologice preventive care va preceda proiectul. În plus, la nordul ruinei, în parc există numeroși copaci, crescuți în ultimii 20 de ani, alei pietonale, zona fiind circulată intens. Adăugăm că scanarea geo-magnetică efectuată de Dr. Andrei Asăndulesei și echipa sa de la Universitatea Al. I. Cuza Iași a relevat existența unor numeroase ziduri provenind de la pivnițele caselor existente în zonă în secolele XIX-XX, prezente, de altfel, și pe cadastrale din anii 1856 și 1912.

În concluzie, în această primă fază, a diagnosticului arheologic, am considerat necesar să ne concentrăm asupra ruinelor și a datelor necesare proiectului actual de punere în valoare a ruinelor

4. Metodă și tehnici folosite

Diagnosticul arheologic de la Curtea Domnească 2023 - poziționarea casetelor

Stabilirea casetelor propuse pentru a fi realizate în cadrul diagnosticului s-a făcut în colaborare cu firma SC AGC SRL Suceava, pentru a stabili care sunt punctele de interes arhitectural și arheologic, dar și zonele din care se pot preleva probe biologice și mostre de mortar care să fie relevante pentru proiect. În plus, a trebuit să ținem cont de vegetația extinsă pe întreaga suprafață, anumite zone devenind inaccesibile pentru o cercetare, chiar și de mici dimensiuni, așa cum a fost cea propusă de noi. În principal, am ținut cont de documentația deja existentă cu privire la curtea domnească și am încercat să poziționăm casetele în zone pe care le-am considerat cu potențial arheologic pentru această fază.

Conform planului de mai sus au fost realizate șase casete în zona ruinelor și a turnului de sud, cu dimensiunile 1,5x1,5 m. Caseta C 3 a fost mutată de la vestul turnului la est pentru că în zona unde se dorea inițial realizarea casei există o vegetație abundentă, care presupune o curățire temeinică, imposibil de realizat cu această ocazie, după cum se poate observa din fotografia de mai jos.

Curtea Domnească de la Suceava-Turnul de sud acoperit cu vegetație abundentă (caseta C3)

De asemenea caseta propusă pentru colțul de nord-vest al beciurilor, C13 pe plan, nu a putut fi realizată pentru că, după eliminarea vegetației abundente, am putut constata existența în acest colț a unei grămezi foarte mari de pietre, provenind de la restaurarea anterioară, ceea ce ne-a împiedicat să realizăm această ultimă casetă.

Curtea Domnească de la Suceava-zona pivnițelor, colțul de sud-vest, caseta C 13 (nerealizată)

În apropierea gardului, pe latura de nord și pe cea de est, am propus inițial un număr de șase casete (patru pe latura de nord, două pe latura de est). Aceasta era spațiul care mai permitea un număr de sondaje arheologice, în spații care nu au fost afectate major de cercetări arheologice anterioare. Totuși, așa cum o arată fotografia de mai jos și cum se observă și din cadastrale din anii 1856 și 1912, curtea era străbătută de la nord-est la sud-vest și de la vest la est de două străzi care au fost refăcute de-a lungul timpului, fiind desființate după amenajarea parcului arheologic.

Drumurile care străbăteau curtea domnească în anii 50-60 ai secolului trecut

Faptul că în zona propusă de noi nu s-au realizat cercetări anterioare se datorează existenței tocmai acestui drum și amenajărilor adiacente lui care existau în a doua jumătate a secolului XX. Astfel, casele C 7, C 8, C 9, C 10, C 11 au intersectat acest drum. Din acest motiv, am renunțat la realizarea casei C 12, care ar fi avut aceeași situație stratigrafică, afectată definitiv de lucrările edilitare de la sfârșitul secolului XIX și până la mijlocul secolului XX. În plus, ne-am confruntat, din nou, cu o vegetație abundentă care nu putea fi eliminată cu mijloacele noastre.

5. Rezultate

După cum presupuneam și în proiectul de cercetare, toate casele aflate în imediata apropiere a ruinelor, nu au oferit date arheologice suplimentare față de ceea ce știa până acum.

Pivnițele din zona de est a curții domnești și str. Ana Ipătescu din imediata apropiere.

Toate s-au realizat în pământul de umplură provenind de la cercetările arheologice anterioare, din acest motiv nu există o stratigrafie și nici materiale arheologice concludente, ci doar fragmente ceramice de mici dimensiuni, din perioade diverse (sfârșitul secolului XIV-secolul XX). Subliniem însă că aceste case sunt esențiale pentru evaluarea stării de conservare a fundațiilor monumentului ruinat și a celor câteva ziduri care astăzi se mai ridică de la sol. În casele C 1 și C 2 a fost dezvelită fundația originală a tronsonului de zidărie, care a avut mai multe etape de realizare, fapt ușor de observat și din structura zidului care se mai păstrează. O parte din el este realizat prin zidire, având ca decorație brâuri din cărămidă nesmălțuită, iar o altă parte (estică) este turnată și realizată neglijent, dar păstrând o continuitate aparentă la exterior, cu excepția decorației care nu mai apare la acest tronson de zidărie.

Tronsoane de zidărie din etape diferite de construcție a curții domnești

În acest ultim caz, nu excludem o construcție târzie provenind, din secolele XVIII-XIX care a folosit piatră provenind din zidurile ruinate ale curții. Probele de mortar prelevate cu această ocazie pot oferi date interesante și, credem, revelatoare.

Talpa fundației a apărut la C1 la $-1,00$ m, iar la C 2 la $-1,35$ m, față de actualul nivel de călcare. În caseta C 1 a fost surprinsă și locuința L 4, cunoscută din precedentele cercetări

arheologice, dar și un tronson de zidărie pe latura de est, la o adâncime de -1,00 m care coincide cu talpa fundației de pe latura de nord (tronsonul de zidărie atribuit lui Ștefan cel Mare). Această zidărie, îngrijit lucrată, din piatră fățuită, aparține locuinței L 4, cunoscută din cercetările anterioare. Faptul că tronsonul de zidărie al L 4 se termină acolo unde începe fundația zidului atribuit domniei lui Ștefan cel Mare, arată că această locuință a fost demantelată pentru a se realiza acest tronson.

Curtea Domnească de la Suceava 2023-caseta C1 cu talpa fundației zidului atribuit domniei lui Ștefan cel Mare și zidul demantelat de pe latura de est a casetei

În ambele casete, s-a putut constata fundația realizată superficial, turnată, cu mortar de calitate proastă care s-a distrus în timp. Întregul tronson de zidărie are o stare proastă de conservare, cu pietre care se desprind. Fenomen cauzat de factorul climatic, dar și de vegetația abundentă care crește nestingherită. Nu există stratigrafie arheologică, după cum am precizat, întreaga zonă a fost cercetată în campaniile anterioare, fiind prezent doar un pământ de umplură, amestecat cu fragmente de cărămidă și de piatră de mici dimensiuni, provenind, în principal, din dărâmarea caselor moderne și contemporane, dar și din umplutura cercetărilor arheologice anterioare. Aceași situație se repetă și în caseta C 2.

Caseta C 3 s-a realizat pe latura estică a turnului de sud. Precizăm că la curtea domnească există și un turn la est, care în acest moment se găsește, în cea mai mare parte, sub șoseaua din imediata vecinătate. Turnul de sud a fost descoperit în timpul cercetărilor arheologice din anii 1989-1990, dar a căror documentație s-a pierdut. O nouă cercetare la turnul T2 s-a realizat între anii 1999-2000. Singura constatare a fost că cercetarea anterioară s-a făcut de jur împrejurul turnului, distrugându-se toate straturile arheologice. Cu ocazia diagnosticului s-a ajuns la talpa fundației care se găsește la -1,10 m. Alte constatări nu s-au mai putut face, neexistând stratigrafie arheologică, ci strict pământ de umplură contemporan. Totuși, s-a putut observa calitatea foarte

bună a zidăriei și liantului folosit, atât la fundație, cât și la cele câteva asize din elevație care se mai păstrează.

Curtea Domnească de la Suceava-turnul T 2, caseta 3 cu talpa fundației

În partea de est a ruinelor curții domnești, acolo unde se găsesc pivnițele considerate ca aparținând domniei lui Vasile Lupu, au fost propuse trei casete, fiind realizate două, C4 și C 5. Caseta C 13 nu a mai fost săpată din motivele expuse anterior.

Pentru ambele casete nu a fost surprins decât lutul galben, fără nici un fel de stratigrafie arheologică, ambele casete surprinzând strict opera de restaurare din anii 1970-1980, când a fost propus și traseul zidăriei. În ambele casete există subzidiri cu beton. Talpa fundației în caseta C 4 a apărut la -3,03 m față de actualul nivel de călcare, (cota 0, pragul curții domnești) pe peretele vestic se găsește o hidroizolație din carton asfaltat, iar fundația este protejată cu beton cu o grosime de 0,40 m, aparținând restaurării realizată între anii 2000-2005. În caseta C 5, talpa fundației se găsește la -2,60 m față de actualul nivel de călcare (cota 0, pragul curții domnești). Faptul că zidul reconstruit este poziționat pe toată lungimea lui la șoseaua inters circulată, face ca o bună parte din liant să se fărâmițeze și zidul să se curbeze spre interior, fiind în iminent pericol de prăbușire. Zona pivnițelor este și ea puternic afectată pentru că cea mai mare parte a zidurilor reconstituite

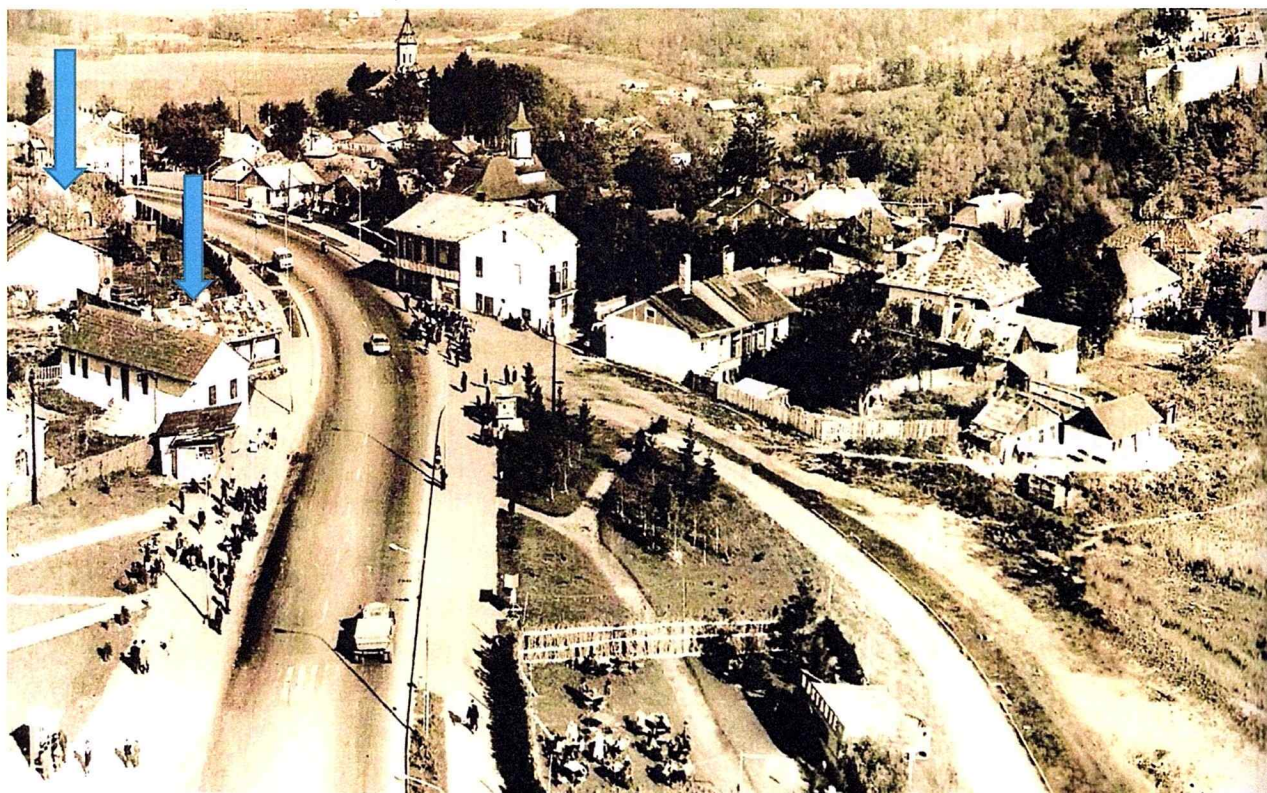
se găsesc în imediata apropiere a străzilor, fundația puțin adâncă se află direct pe solul galben, care împiedică scurgerea apelor pluviale și umezeala accentuată.

Curtea Domnească de la Suceava-casetele C 4 și C 5-pivnițe

Caseta C 6 s-a realizat la o distanță de patru metri perpendicular pe zidul atribuit domniei lui Ștefan cel Mare și pe aceeași direcție cu caseta C 2. După înlăturarea stratului vegetal, următorul este reprezentat de o umplutură contemporană care conține piatră și cărămidă sfărâmată, până la adâncimea de -0,58 m. După epuizarea acestei umpluturi a fost surprins un colț de la o locuință (?) de la care proveneau așchii de lemn carbonizat și chirpic, în colțul de sud vest al casetei. Acest complex a mai fost documentat cu ocazia cercetărilor din anul 2003, fiind marcat cu denumirea C 8. Umplutura acestui complex este răvășită de săparea fundațiilor pentru o casă modernă care s-a ridicat aici și care l-a distrus bună parte. Lipsa materialelor nu ne permite datarea complexului medieval, dar este important de semnalat că aici este singura zonă în care acest strat medieval a mai putut fi surprins. În plus, la -1,30 m a mai fost surprins un strat de arsură, fără materiale arheologice. La -1,80 m a apărut stratul de steril arheologic.

Casetele 7, 8, 9, 10, 11 aflate între 5-10 m distanță de ruine spre nord și est, s-au intersectat cu amenajările moderne și contemporane, straturile medievale fiind complet demantelate de umplutura utilizată pentru amenajarea drumurilor, dar și de existența unei case (casetele 9 și 10), care exista încă în anii de început ai cercetărilor arheologice, din anii 1953-1954.

Fotografie din prima jumătate a secolului XX, în stânga, la drum, se pot observa casele așezate pe suprafața curții

Caseta C 7 (dimensiunea 2x2 m) a fost amplasată la nordul ruinei curții, după îndepărtarea stratului vegetal, întreaga suprafață era acoperită de un strat de sort (pietriș amestecat cu nisip), cu grosimea de 0,40 m. După evacuarea acestui strat, s-a constatat imediat existența unor amenajări pentru o conductă de apă care străbătea caseta din direcția nord-vest, în direcția sud-est. Această conductă a fost întâlnită și cu ocazia cercetărilor anterioare, fiind legată de aducțiunea cu apă pentru blocurile din zonă, fiind protejată de o amenajare din cărămidă. Tot în această casetă, la -0,60 m a fost reperată o altă țevă cu orientarea N-S realizată din ceramică smălțuită și care aparține vechii canalizări în uz până la dărâmarea caselor construite peste curtea domnească.

În caseta C 8 (dimensiunea 2x2 m), imediat după înlăturarea stratului vegetal s-a constatat existența pe aproape întreaga suprafață a unei amenajări din beton (L 1,22 m, l 0,50 m, h 0,35 m), care se găsea în legătură cu o amenajare identică apărută pe latura de nord. Cel mai probabil aceste amenajări aparțin fundațiilor unei case demolate din zonă. Nu au fost surprinse straturi arheologice, întreaga suprafață conținând același pământ purtat având în compoziție fragmente de cărămidă și piatră de mici dimensiuni, la care se adaugă pungi de plastic, resturi de la diverse obiecte, toate provenind din deranjamentul contemporan. În aceste condiții, nu am mai adâncit săpătura.

În casele 9 și 10 (dimensiunea 2x2 m), imediat sub stratul vegetal au apărut cantități însemnate de pietriș și moloz, țevi din fontă și ceramică, provenind de la vechea aducțiune a apei din perioada austriacă, dar și țevi încă în funcțiune.

În caseta C 9 a apărut o veche alee sub care existau, din nou amenajări contemporane pentru drum, în consecință s-a renunțat adâncirea, avându-se în vedere amenajările evidente existente sub acest drum.

În caseta C 10, după îndepărtarea stratului vegetal, s-a constatat existența unui strat de galben purtat, cu o grosime de 0,30 m în consistența căruia se găsesc pungi de plastic, sticle sparte, fragmente de țesături contemporane, provenind, din nou, de la casele existente pe suprafața curții până în anii '50-'70 ai secolului XX. Sub acest strat s-a constatat o depunere de 0,20 m de pământ în amestec cu piatră, provenind de la același orizont de nivelare, legat de dărâmarea caselor. Acest strat este continuat cu unul cu grosimea de 0,50 m, care corespunde cu pavajul din piatră observat în colțul de sud-vest. Acest pavaj nu este medieval, fiind legat de amenajările ulterioare. Ne bazăm afirmația pe descoperirea sub acest pavaj, a unui strat de balast, identic cu cel descoperit în caseta C 11. La -1,20 m a fost identificat sterilul arheologic, imediat sub stratul de balast. Pentru control, C 10 a fost săpată până la adâncimea de -1,50 m.

În caseta C 11 (dimensiunea 2x2 m), după îndepărtarea stratului vegetal, a apărut un nivel de demolare a unei case care se găsea în imediata apropiere a drumului și care este surprinsă și în fotografia de mai sus. Tot acestei case îi aparține și fundația surprinsă în nordul casetei și care, cel mai probabil, folosește piatra provenită de la ruinele curții domnești. Acest zid a fost surprins pe o lățime de 0,70 m în interiorul casetei, a cărei talpă de fundare se găsește la -1,40 m față de actualul nivel de călcare. Sterilul a fost atins la -1,50 m. În profil, la adâncimea de -0,95 m, s-a putut observa, din nou, un strat de balast gros de 0,15 m.

Concluzii

Diagnosticul arheologic de la Curtea Domnească din Suceava nu a oferit date istorice și arheologice suplimentare față de ceea ce se cunoștea deja. Posibilitatea de a face astfel de descoperiri în viitor există, dar ea este limitată, așa cum s-a observat în caseta C 6, unde a fost surprins, pe o porțiune restrânsă, solul medieval. Totuși, numeroasele cercetări arheologice desfășurate de-a lungul celor peste 70 de ani de campanii, au epuizat cea mai mare parte din suprafața restrânsă a ceea ce mai este astăzi „parcul arheologic”.

Recomandăm ca această zonă să fie îngrijită și curățată constant, așa cum se procedează cu spațiul de parc situat la nord de ruină. Această curățare periodică să se facă cu grijă, fără dizlocarea pietrelor din componența zidurilor care sunt foarte sensibile și friabile. Aceeași grijă trebuie avută și pentru zona pivnițelor care trebuie monitorizată constant, fiind așezate în imediata apropiere a drumului. Este foarte necesar ca să nu se permită creștea unor lăstari care, datorită climei din Suceava, cresc foarte rapid și ajung să afecteze ruina.

Ar fi necesar ca proiectul propus de Primăria Suceava să fie analizat într-un cadru complex, în care să fie implicați mai mulți specialiști, pentru găsirea celor mai viabile variante care să valorizeze acest loc plin de istorie. Recomandăm consultarea *Barometrului de consum cultural* pentru înțelegerea dinamicii de vizitare și a interesului publicului pentru acest gen de amenajări.

În funcție de variantele alese de Primăria Suceava, recomandăm realizarea de cercetări arheologice preventive pe întreaga zonă care va fi afectată de proiect.

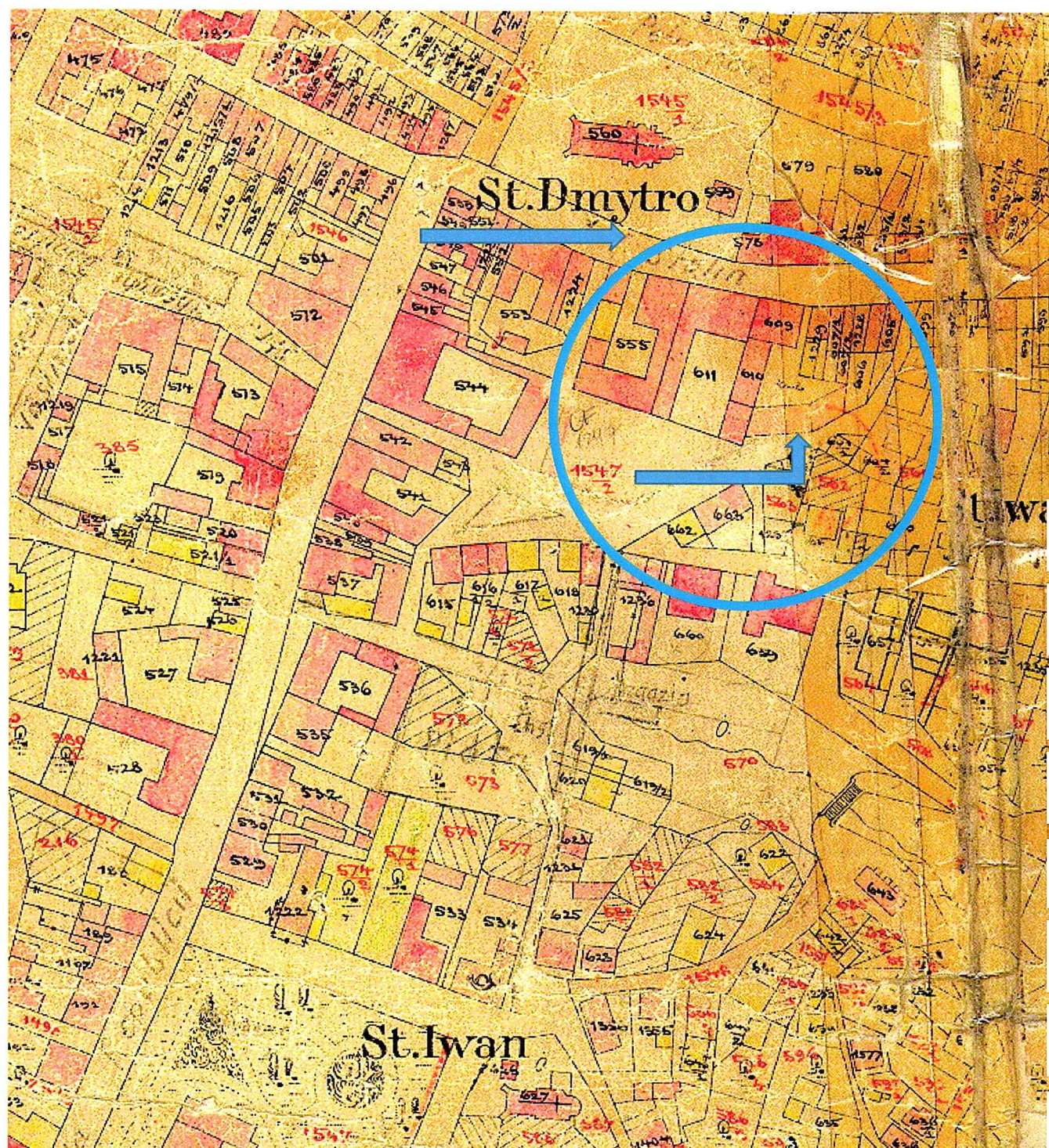
6. Locația arhivei și a materialului

Arhiva documentară și de cercetare va fi păstrată în Arhiva Muzeului Național al Bucovinei, iar materiale descoperite, în măsura recuperării lor prin conservare și restaurare, vor fi inventariate în cadrul colecției de arheologie a MNB Suceava. Un exemplar din raport va fi înregistrat și predat Beneficiarului lucrării, Primăria Suceava prin SC ACG SRL, iar un alt exemplar va fi înregistrat și predat, în prezența reprezentantului Beneficiarului, la Direcția Județeană pentru Cultură Suceava.

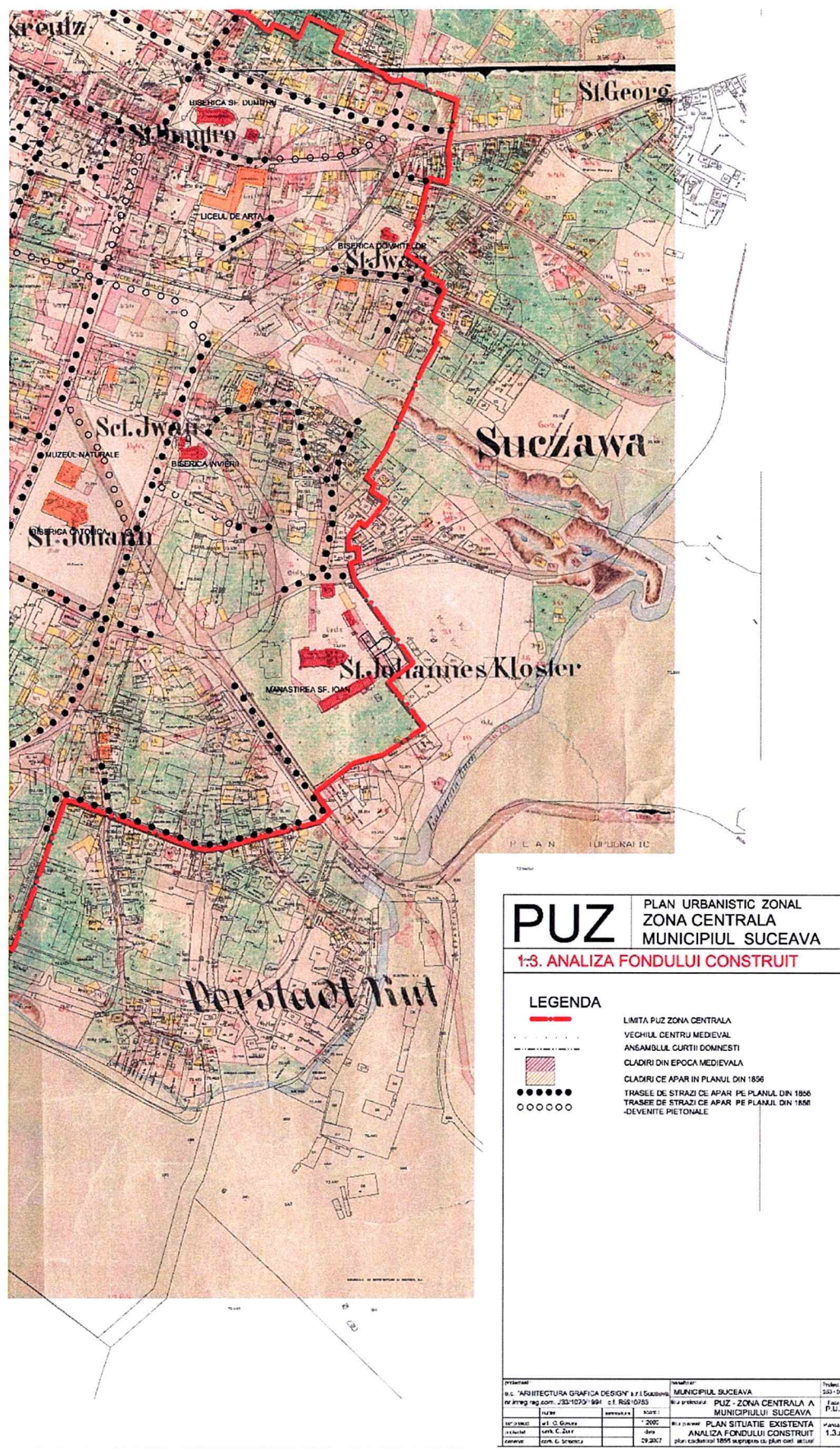

Pragul unei încăperi a curții domnești care se găsește deja la aproape 0,60 m deasupra solului, dovedind răzuirea puternică a terenului în etapele ulterioare

7. Anexe

Cadastrul austriac din anul 1912 cu centrul orașului Suceava
(cu cerc albastru este marcată zona curții domnești,
săgețile albastre indică străzile în uz la acel moment)

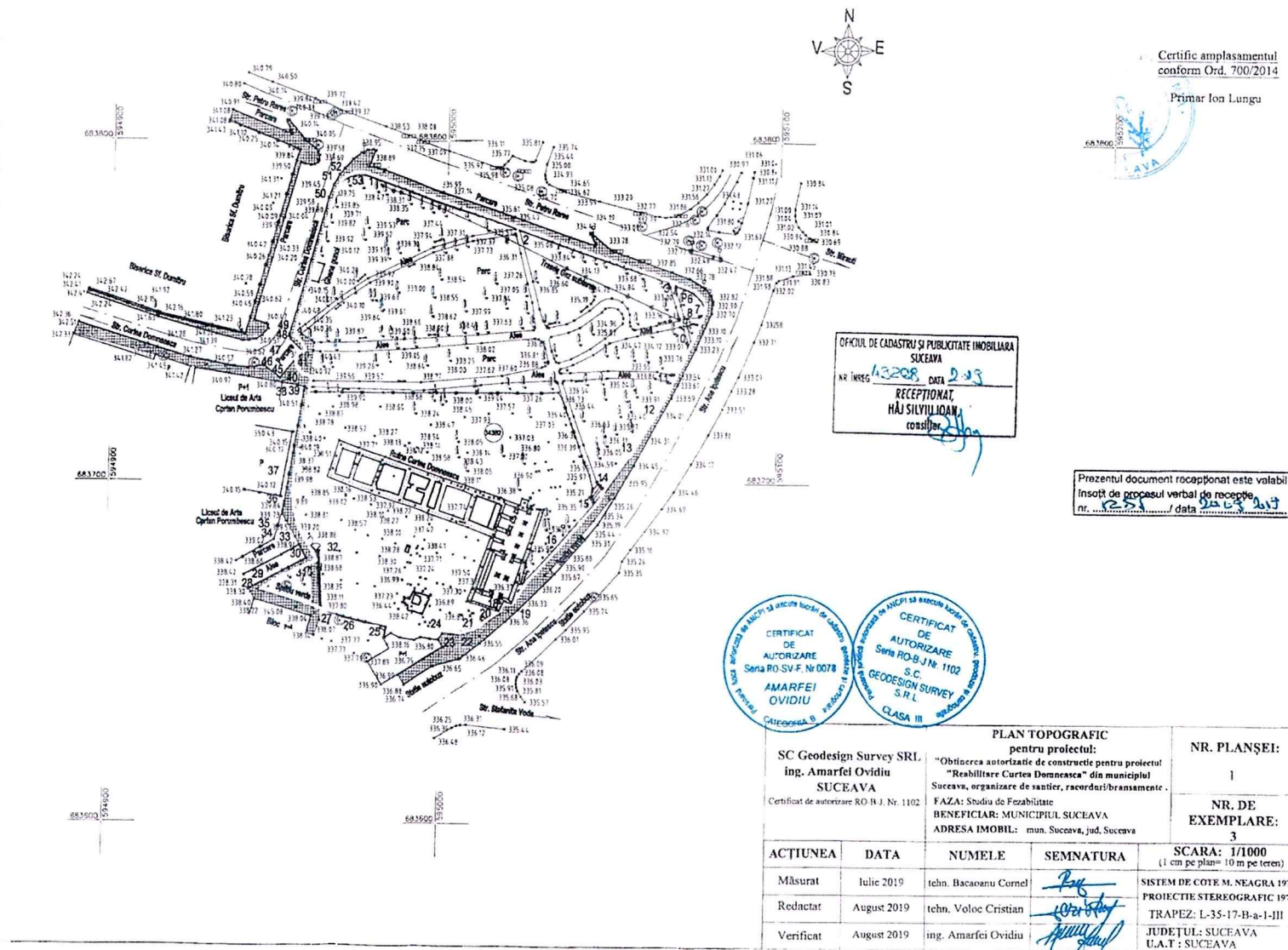

Cardastrul din anul 1952- ----marcarea zonei Curții Domnești, x- Biserica Sfântul Dumitru,
 x-Biserica Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul (a Coconilor)

Fig. 8. Ansamblul Curții Domnești din Suceava (arh. Gh. Sion).

Zona centrală a Sucevei cu spațiul Curții Domnești (după M. D. Matei, Gh. Sion, 1989).

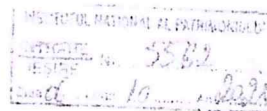

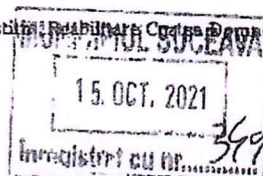
Patrimoniului

Ministerul Culturii

H. I. Ionescu

Către: Primăria Municipiului Suceava
În atenția: Domnului Ion Lungu, Primarul Municipiului Suceava
Referitor la: Documentația faza DALI aferentă obiectivului de investiții „Reabilitare Curtea Domnească din Municipiul Suceava”, cod LMI: SV-I-m-A-05391.01

Stimate domnule Primar,

Ca urmare a întâlnirii ce a avut loc la sediul Institutului Național al Patrimoniului, în data de 14.09.2021, între reprezentanți ai proiectantului – SC SIGM-HOME PROJECTS SRL, ai Primăriei Municipiului Suceava și ai INP, cu scopul discutării abordării și soluțiilor tehnice propuse prin documentația la faza DALI aferentă obiectivului de investiții „Reabilitare Curtea Domnească din Municipiul Suceava”, urmărind observațiile și cerințele formulate de Comisia Națională a Monumentelor Istorice – Secțiunea Tehnică de Arhitectură și Inginerie, vă comunicăm următoarele:

- **Documentația la faza DALI** (documentație de avizare a lucrărilor de intervenții) se poate elabora doar pe baza studiilor și cercetărilor de fundamentare.
- **Studiile și investigațiile** care lipsesc din documentația analizată și pe care le considerăm necesare pentru buna cunoaștere a monumentului istoric și pentru formularea unor propuneri juste și viabile de intervenție sunt:
 - **Sondaje arheologice și dezveliri de fundații** – vor asigura datele minime necesare pentru a putea stabili concret configurația fizică a monumentului, în corelare cu etapizarea istorică (ex. niveluri de călcare interioare și exterioare corespunzătoare diferitelor epoci; adâncimea fundațiilor); precizăm că orice intervenție directă asupra unui monument istoric de tip arheologic trebuie să fie fundamentată și prin cercetare arheologică dedicată; nu avem în vedere o cercetare exhaustivă – care va fi obligatorie în etapa de execuție a lucrărilor – ci de o cercetare selectivă, limitată ca anvergură (și ca atare cu implicații financiare moderate), dar absolut necesară.
 - **Cercetare de arhitectură** – în corelare cu cercetarea arheologică se va desfășura cercetarea de arhitectură, în baza concluziilor căreia pot fi formulate eventualele propuneri de anastiloză, și propunerile de integrări și completări la elementele

Închiriere Văcărescu 16
010157 București, Sector 4

T +4 021 336 6079
F +4 021 336 9904

www.patrimoniul.ro
asociația patrimoniul.ro

NR: 34935
DATA: 15/10/2021
COD: 25202

constructive. Principiile de restaurare a ruinelor arheologice impun conservarea maximală și completarea minimală, fără intervenții scenografice sau de inovație.

- *Actualizarea studiului istoric* – va integra concluziile tuturor studiilor de teren (arheologie, arhitectură) cu celelalte surse și va contura scenariul complet de interpretare a monumentului istoric.
- *Relevu detaliat / scanare laser* – analiza (toate etapele de mai sus), diagnoza și formularea soluțiilor de intervenție depind de o documentare detaliată a configurației fizice și a stării de degradare actuale a monumentului istoric; cel mai eficient mod de a realiza o astfel de documentare este scanarea laser.
- *Expertiza biologică* – este necesară pentru a identifica morfologia și fiziologia biodeteriogenilor și intensitatea colonizării pe anumite elemente litice, pentru a putea apoi formula propuneri de tratament.
- *Cercetare de parament și analize de laborator pentru mortare, cărămidă și piatră* – va identifica materialele și tehnicile de construcție utilizate, precum și starea de conservare și factorii ce au determinat degradarea paramentului. De asemenea, prin teste de îndepărtare a diferitelor tipuri de depuneri prin metodologii adecvate, prin teste de biocidare și teste de mortare se vor identifica soluțiile optime de stopare a proceselor de deteriorare și de eliminare a efectelor acestora.
- * *Degajarea vegetației și curățarea ruinei* – toate studiile menționate anterior sunt condiționate de degajarea vegetației și curățarea ruinei.

• **Obiective de atins prin proiect**

Prin proiectul de „Reabilitare a Curții Domnești din Municipiul Suceava” se urmărește protejarea și transmiterea monumentului către generațiile viitoare, într-o formă integră, nealterată de interpretări insuficient fundamentate, dar în același timp accesibilă și atractivă.

Principiile de restaurare a ruinelor arheologice impun o conservare maximală și implicit, o completare minimală, fără intervenții scenografice sau de inovație.

De asemenea, este important ca prin acest proiect, prezentarea monumentului către public să evidențieze în mod clar fazele de edificare, diferența dintre spațiile interioare și cele exterioare, accesurile, diferența dintre traseele istorice și cele contemporane și să asigure un microclimat adecvat, o conservare și o restaurare durabilă.

MUNICIPIUL SUCEAVA

B-dul 1 Mai nr. 5A, cod: 720224

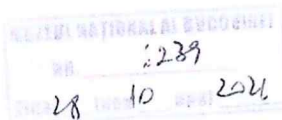
www.primariasv.ro, primsv@primariasv.ro

Tel: 0230-212696, Fax: 0230-520593

Direcția Proiecte Europene, Turism, Cultură și Transport

Serviciul Proiecte Europene și Strategii de Dezvoltare

Nr. 36581 din 24.10.2021

Către

Muzeul Național Al Bucovinei
Municipiul Suceava, str. Ștefan cel Mare, nr. 33
Domnului Director General Constantin-Emil URSU

1-ma defan
Chir

Ref: Documentație tehnico-economică pentru proiectul „Reabilitare Curtea Domnească din Municipiul Suceava”

Stimate Domnule Director,

Vă informăm că Municipiul Suceava a demarat procesul de realizare a documentației tehnico-economice în vederea obținerii finanțării nerambursabile pentru proiectul Reabilitare Curtea Domnească, monument istoric de categoria A.

Ca urmare a respingerii de către Comisia Națională a Monumentelor Istorice în ședința din data de 20.08.2021-24.08.2021 a documentației tehnico-economice pentru proiectul „Reabilitare Curtea Domnească din Municipiul Suceava” redepusă la faza D.A.L.I. în data de 14.09.2021 a avut loc la sediul Institutului Național al Patrimoniului (INP), o ședință de lucru care a avut ca scop clarificarea aspectelor ce trebuie îndeplinite pentru obținerea avizului comisiei de specialitate a acestei instituții referitor la proiectul de reabilitare a Curții Domnești.

Au fost discutate pe rând problemele identificate de membrii Secțiunii Tehnice de Arhitectură și Inginerie a Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice transmise prin adresa înregistrată la Municipiul Suceava sub numărul 30027 din data de 09.09.2021, pe care o atașăm prezentei.

Concluzia specialiștilor prezenți a fost că proiectul se bazează pe un studiu istoric deficitar și că sunt necesare o serie de elemente care să susțină și să justifice intervențiile propuse asupra vestigiilor istorice.

Pentru deblocarea proiectului și rezolvarea tuturor impedimentelor apărute, vă rugăm se ne comunicați dacă există posibilitatea legală ca Muzeul Național Al Bucovinei, prin departamentele sale specializate să execute sondajele arheologice și dezvelirile de fundație care vor asigura datele minime necesare pentru a putea stabili concret configurația fizică a monumentului.

Având în vedere că activitățile propuse sunt specializate, vă rugăm să ne transmiteți condițiile de organizare a acestora, care să includă numărul de specialiști ce urmează a fi implicați,

alte tipuri de personal necesar, mijloacele logistice, durata și perioada optimă a desfășurării cercetării, standardele de cost și orice alte informații pe care le considerați relevante.

În speranța că veți da curs solicitării noastre, avem încredere că rezultatele de cercetare/ diagnostic vor propune cele mai bune soluții pentru ca proiectul **“Reabilitare Curtea Domnească din Municipiul Suceava”** să protejeze și să pună în valoare Ansamblul Curții Domnești din Municipiul Suceava.

Vă mulțumim anticipat pentru sprijinul acordat și vă stăm la dispoziție pentru orice informații suplimentare necesare.

Cu stimă,

PRIMAR

Ion Lungu

Viceprimar

LUCIAN HARSOVSCHI

Director Executiv

Dan Dura

Întocmit

Laura Morar

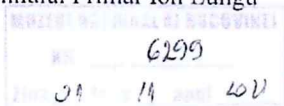

CONSILIUL JUDEȚEAN SUCEAVA
MUZEUL NAȚIONAL AL BUCOVINEI

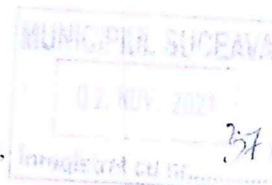
Str. Ștefan cel Mare, nr. 33, Suceava, 720003, România
Telefon: 40-230-216439, Fax: 40-230-522979,
e-mail: contact@muzeulbucovinei.ro, www.muzeulbucovinei.ro

Către Primăria Municipiului Suceava
Domnului Primar Ion Lungu

Stimate Domnule Primar,

Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. 36581/27.10.2021 (6239/28.10.2021) prin care solicitați asistență arheologică pentru realizarea proiectului „Reabilitare Curtea Domnească din Suceava” (faza D.A.L.I.), respins de către CNMI, vă informăm următoarele:

-instituția noastră are capacitatea și specialiștii de a desfășura cercetări arheologice la Curtea Domnească de la Suceava;

-cercetările arheologice se pot realiza cu un aviz de la Ministerul Culturii, obținut de către proprietar în funcție de solicitările arhitectului care realizează studiul istoric;

-aceste săpături arheologice, de mică întindere în faza de proiectare, se vor realiza pe baza analizelor arhitectului care face studiul istoric și de parament, în zonele stabilite de acesta ca fiind importante pentru elaborarea concluziilor, după cum se subliniază și în adresa primită de dumneavoastră de la Institutul Național al Patrimoniului București (5562/6.10.2021) și anexată adresei către MNB Suceava;

-având în vedere că întregul spațiu ocupat de ruinele curții domnești este acoperit de vegetație crescută într-o perioadă lungă de timp, aceasta va trebui să fie înlăturată pe suprafețele stabilite pentru săpăturile arheologice;

În concluzie, orice detalii cu privire la mijloacele logistice și de personal, costuri, perioada de desfășurare, se vor stabili după ce persoana care va elabora studiul istoric va analiza și va indica locurile și dimensiunile unde aceste sondaje este necesar să fie realizate. În acest sens, considerăm și noi oportună implicarea INP, având în vedere că acesta dispune de specialiști cu experiență în realizarea de lucrări la monumente istorice.

Deși nu suntem parteneri în elaborarea proiectului de reabilitare a Curții Domnești, în calitate de instituție care s-a implicat peste 50 de ani în efectuarea de cercetări arheologice la ruinele acesteia, contribuind la furnizarea de informații esențiale cu privire la istoria monumentului și îmbogățindu-ne substanțial patrimoniul, ne permitem să ne exprimăm reținerea cu privire la complexitatea soluțiilor arhitectonice și de instalații care, din punctul nostru de vedere, nu fac decât să distragă atenția de la ruine, reduse ca dimensiuni și foarte fragile, și nu să le pună în valoare.

Cu stimă,
Dr. Constantin-Emil Ursu
Director general

Mai mult decât muzeu!

MINISTERUL CULTURII

AUTORIZAȚIE PENTRU DIAGNOSTIC ARHEOLOGIC

Nr. 576/2023

În conformitate cu art. 12 lit. e) din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

Direcția Patrimoniu Cultural autorizează

Muzeul Bucovinei - Suceava

să efectueze evaluarea de teren în zona

Curtea Domnească de la Suceava (ruine)

județul SUCEAVA, Curtea Domnească de la Suceava

în perioada: toată durata proiectului de cercetare,

pentru obiectivele arheologice: **Diagnosticul arheologic propus să se desfășoare la Curtea Domnească de la Suceava are ca scop să sublinieze potențialul arheologic al zonei, pentru ca în etapa ulterioară, care precede proiectul, să se realizeze o cercetare arheologică preventivă, în toate spațiile afectate de lucrări. De asemenea, conform adresei INP menționate (și anexată la finalul proiectului depus) se solicită analize biologice și studii de parament, precum și date fiind starea actuală de conservare a monumentului.**

fiind reprezentat(ă), în calitate de responsabil științific de șantier, de către:

Monica - Sanda Dejan

în condițiile stabilite prin Regulamentul săpăturilor arheologice din România și conform Standardelor și Procedurilor arheologice.

Colectivul de cercetare arheologică este format din:

1. Bogdan-Ștefan Dejan
2. Beatrice-Maria Manole

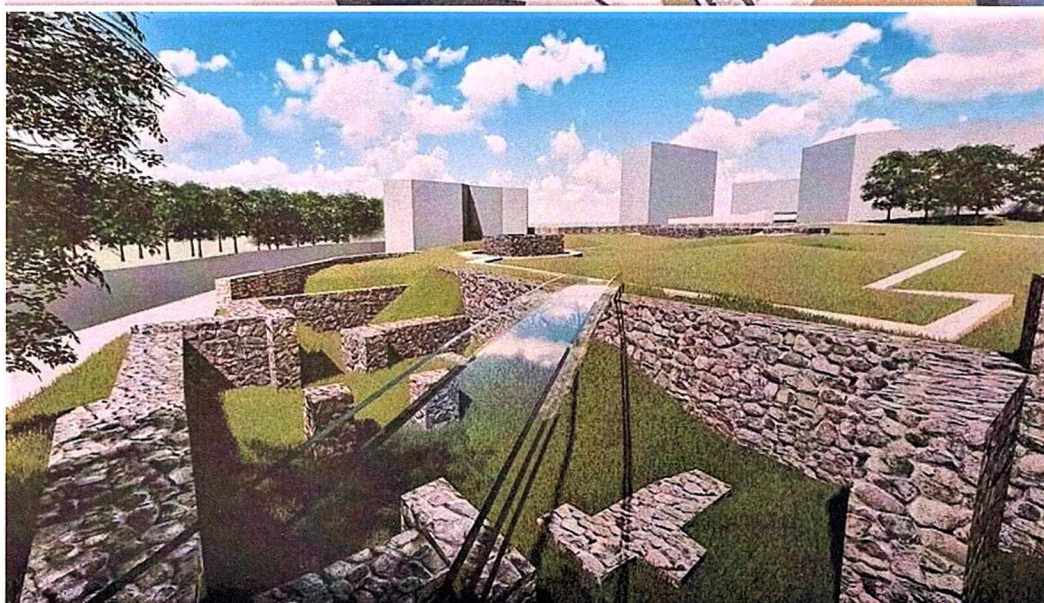
Autoritățile administrației publice locale sunt rugate să acorde sprijinul lor deținătorilor acestei autorizații, conform art. 3 și art. 19-20 din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Prezenta autorizație nu este transmisibilă unei alte persoane de drept public sau privat iar lucrările de cercetare arheologică pot fi subcontractate numai cu condiția obținerii unei alte autorizații de către subcontractor.

Ștefan-Emilian GAMUREAC
Director DPC

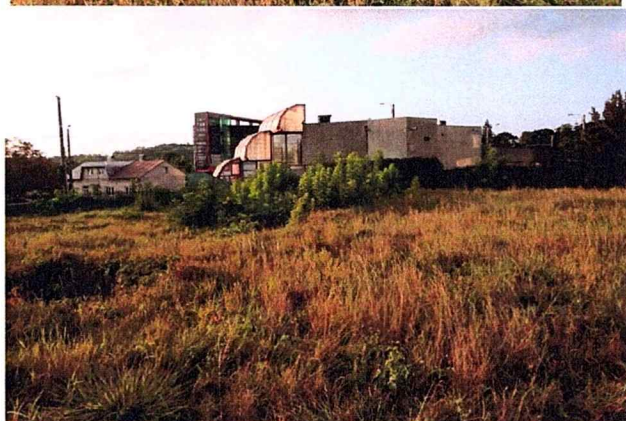
MC - DPC nr. 5908

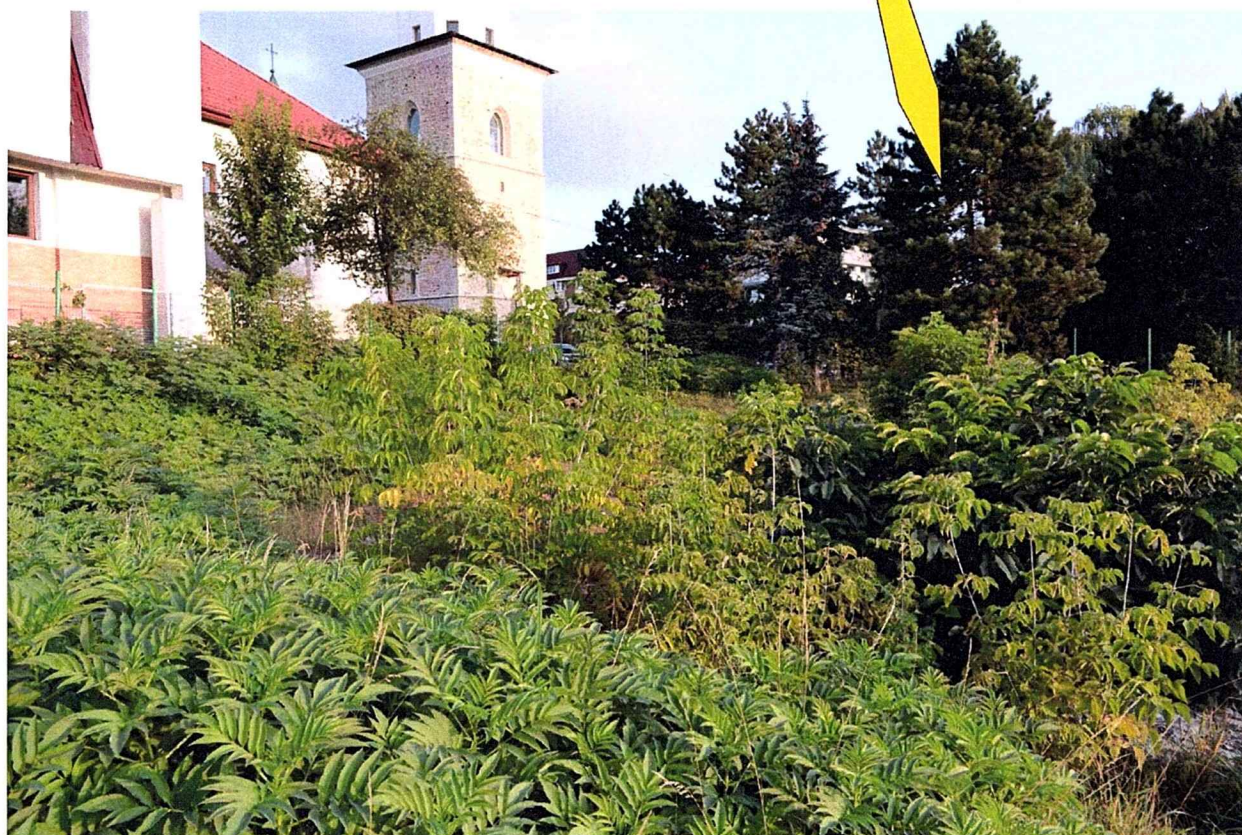
Proiectul propus de Primăria Municipiului Suceava pentru avizare
<https://www.crainou.ro/2019/09/26/proiect-inedit-de-reabilitare-si-restaurare-a-curtii-domnesti-din-centrul-sucevei/>

8. Ilustrații

Planșa 1.

Aspectul Curții Domnești de la Suceava, zona îngădită, în momentul începerii cercetărilor arheologice din anul 2023. S-a putut constata existența unei vegetații întinse care a fost curățată pentru realizarea casetelor.

Planșa 2. Marcarea zonei de parc cu vegetația existentă

Planșa 3 1-2 - pământ de umputură în zona fundațiilor;
 3 -talpa fundației tronsonului atribuit domniei lui Ștefan cel Mare
 4 - fundația locuinței L 4 (demantelată pentru ridicarea tronsonului de zidărie al curții)
 5 - talpa fundației tronsonul de zidărie atribuit lui Ștefan cel mare și relația cu locuința L 4

Planșa 4 caseta C 2
1-2 aspectul zidăriei din
încăperea 4
3-4 talpa fundației celor
două tronsoane de zidărie
existente în încăperea 4

Cu săgeată este marcat
profilul sudic în care se
observă doar pământul de
umplură rezultat în urma
cercetărilor arheologice
anterioare

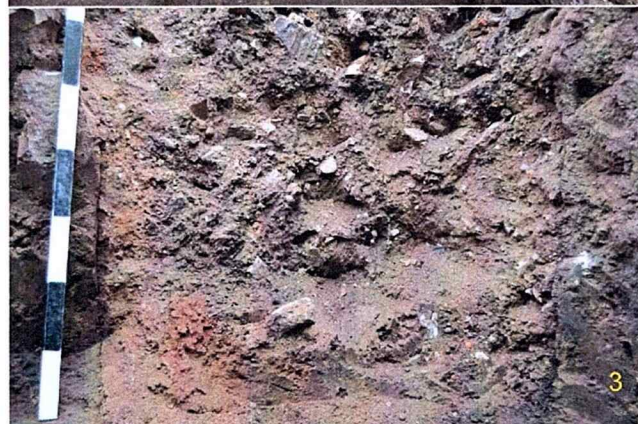
Planșa 5 Caseta 3 Turnul T2
 etape de realizare pentru caseta C 3 - se observă zidăria de bună calitate pentru turn, lipit de turn se găsește un tronson de zidărie provenind de la o construcție modernă

Planșa 6 Caseta C 4 pivniță, colțul de nord-vest
 -se poate observa că zidul este în întregime o operă de restaurare

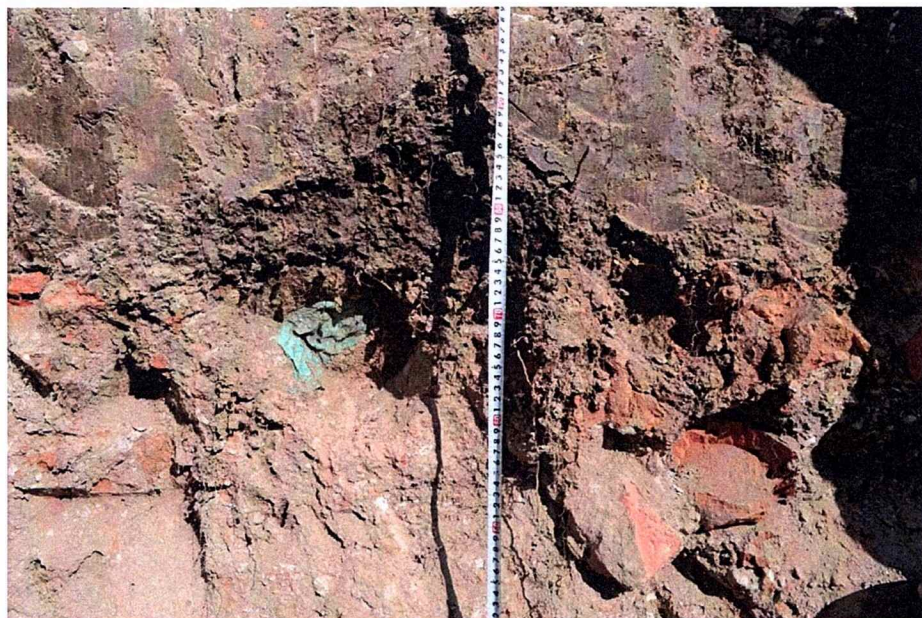
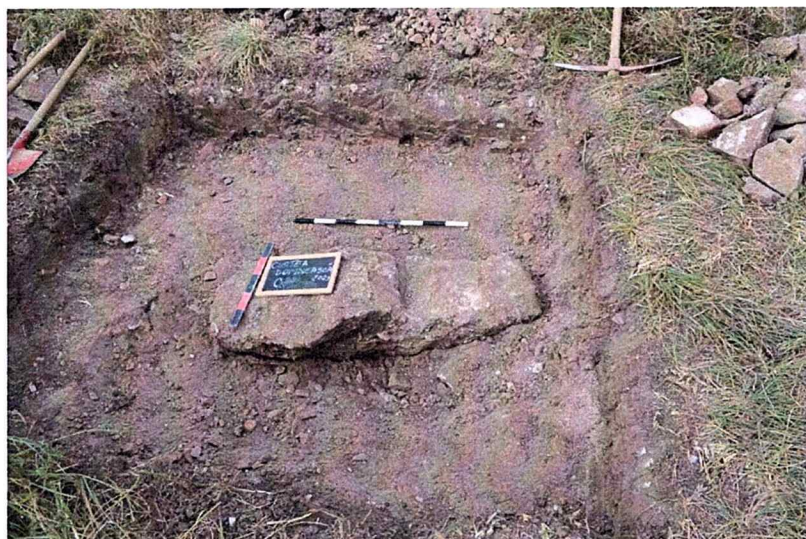
Planșa 7 Caseta C 5 pivniță
se poate observa că întregul zid este operă de restaurare cu protecție suplimentară prin pinden de beton

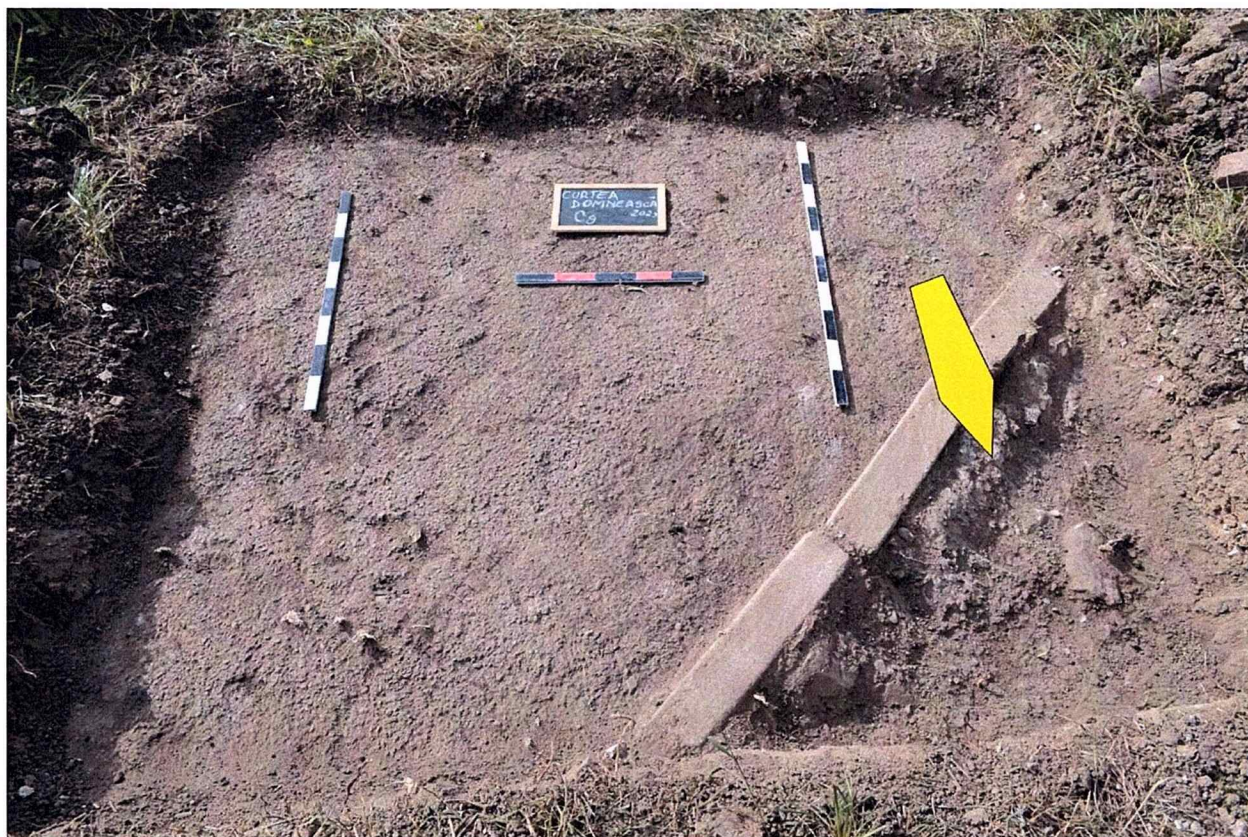
Planșa 8 Caseta C 6
Această casetă este singura în care
a putu fi observat stratul medieval,
cu câteva lentile de arsură (1,2,4,6),
cu toate că este puternic deranjat
de intervenții moderne după cum se
poate observa din profilele de vest și
sud (5)

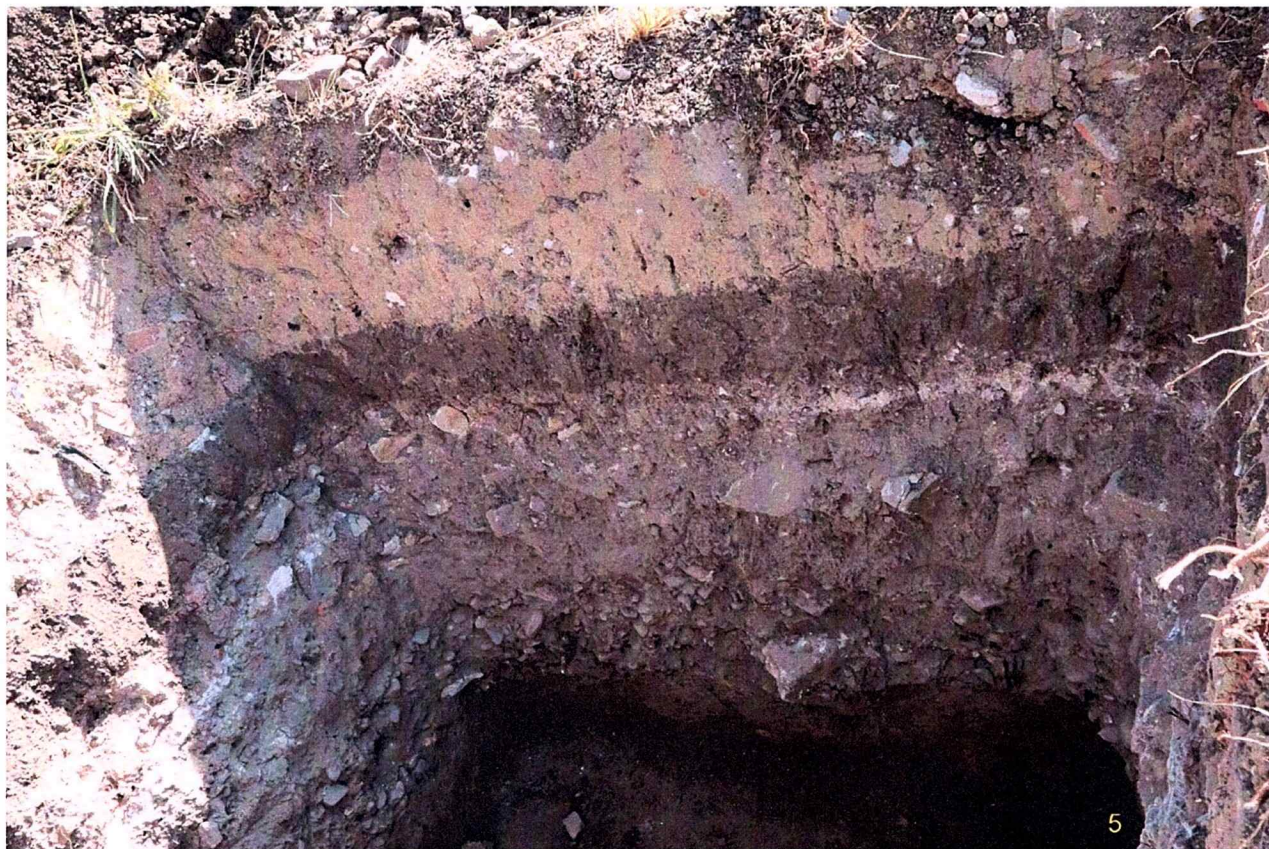
Planșa 9 Caseta C 7 la nord de ruinele curții- se observă țevile de apă și canalizare după înlăturarea stratului de nisip și pietriș. Țeava de apă este încă în funcțiune și alimentează blocuri din apropiere.

Planșa 10 caseta C 8
bucăți de mari dimensiuni
din beton, provenind de la
casele demolate și
deranjamentul contemporan

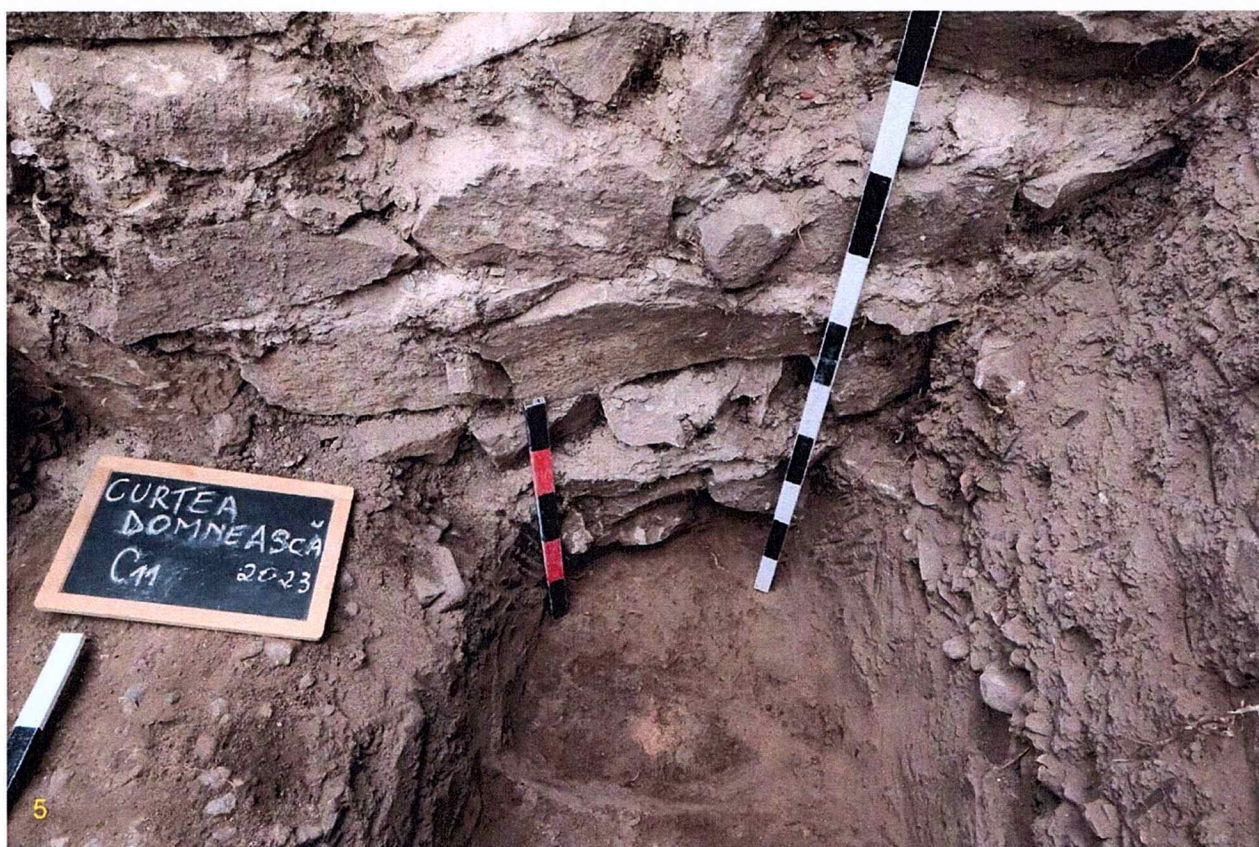
Planșa 11 caseta C 9
urmele vechiului drum, realizat din asfalt, care străbătea curtea în anii 50-60 ai secolului XX, cu amenajările din piatră și balast care se pot observa imediat sub stratul de asfalt

Planșa 12 Caseta C 10

1-înlăturarea stratului vegetal; 2-poziționarea celor două casete C 9 și C 10, la estul ruinelor curții

3-5 - straturi succesive de dărâmare urmate de nivelare care conțin fragmente de cărămidă, piatră și gunoi

Planșa 13 Caseta C 11

1-îndepărtarea stratului vegetal; 2-tranșon de zidărie aparținând unei case demolate și care a folosit pietre provenite din ruinele curții; 3-strat de demolare cu fragmente de cărămidă
4-5 talpa fundației zidului cu detaliu

9. Abrevieri și bibliografie

- M. Andronic, *Cercetări arheologice în Bucovina. Patrimoniul arheologic al Bucovinei*, vol I., Suceava, 2016
- P. V. Batariuc, *Orașe, sate, locuințe din țările române oglindite în scrieri ale călătorilor străini*, în *Suceava. Anuarul Muzeului Național al Bucovinei*, 24–25, 1997–1998, pp. 147–178
- P. V. Batariuc, *Ceramica ornamentală din secolul al XV-lea descoperită la Curtea Domnească din Suceava*, în *Civilizație medievală românească. Ceramica monumentală din Moldova*, București: Editura Academiei Române, 2012
- M. Gogu, *Un tezaur de monedă măruntă descoperit la Curtea Domnească din Suceava*, în *Cercetări Numismatice*, 8, 1998, pp. 213–221;
- M. Gogu, *Un tezaur de monedă măruntă, reper cronologic în datarea unei faze a Curții Domnești de la Suceava*, în *Monumentul-tradiție și viitor*, Iași, 1, 2000, pp. 145–146;
- M. Gogu, *Monede medievale și moderne descoperite la Curtea Domnească din Suceava*, Simpozion de numismatică dedicat împlinirii a 125 de ani de la proclamarea independenței României, Chișinău, 24–26 septembrie 2002 (București: Editura Academiei Române, 2003): 201–212
- M. Dejan, Șt. Dejan, *Curtea domnească de la Suceava între statutul de sit arheologic protejat și necesitatea de dezvoltare utilitară a orașului*, în *Historia Urbana*, 25, 2017, pp. 35–44
- Florin Hău, *Fundamente ale concepției referitoare la punerea în valoare a ansamblului arhitectonic-monumental al Curții Domnești de la Suceava. Orizonturi tematice pentru un muzeu al civilizației medievale românești de factură aulică*, în *Suceava. Anuarul Muzeului Național al Bucovinei*, 24–25, 1997–1998, pp. 459–466
- Emil-Ioan Emandi, Mihai-Ștefan Ceașu, *Contribuții de morfologie urbană la cunoașterea istoriei orașului Suceava*, Suceava. Anuarul Muzeului Județean (Supliment) 15, 1988
- Mircea D. Matei, *Civilizație urbană medievală românească. Contribuții*, București: Editura Academiei R. S. România, 1989
- M. D. Matei, *Geneză și evoluție urbană în Moldova și Țara Românească*, Iași: Editura Helios, 1997
- Mircea D. Matei, Emil I. Emandi, *Cetatea de Scaun și Curtea Domnească din Suceava*, București: Editura Sport-Turism, 1988
- N. Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974

10. Varia

Drepturi de autor:

Raportul de diagnostic va fi publicat în *Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2023*, având trei autori: Monica Dejan, Ștefan Dejan, Beatrice Manole

13.11.2023

Întocmit,
Dr. Monica Dejan
Arheolog expert
Muzeul Național al Bucovinei
Suceava

